

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT KOPER
Univerzitetni študijski program Management

Diplomska naloga

POSLOVNA IN DAVČNA BILANCA PODJETJA

Mentor:	Izr.prof.dr. Franko Milost
Somentor:	
Obravnavana organizacija:	Arctur d.o.o.
Strokovni sodelavec iz organizacije:	Martina Lukežič
Koordinator diplomskega projekta:	

POVZETEK

Diplomska naloga je prikaz razlik med davčno in poslovno bilanco. Osnova vsake davčne bilance je poslovna bilanca, ki jo z manjšimi, oziroma večjimi popravki prevedemo v davčno bilanco. V bistvu šele, ko ugotovimo obveznost iz naslova davka od dohodka pravnih oseb v davčni bilanci, lahko zaključimo poslovno bilanco. Torej sta oba izkaza medsebojno povezana in ne moreta obstajati eden brez drugega.

Osnovni cilj obstoja podjetja je doseganje dobička, saj ta predstavlja osnovo za nadaljnjo rast podjetja. Optimiranje davčnih obveznosti pomeni ohranitev in povečanje doseženega dobička. V diplomski nalogi je praktičen prikaz izdelave davčne in poslovne bilance, ter vpliv spreminjanja posameznih parametrov na velikost dobička.

Ključne besede: poslovna bilanca, davčna bilanca, izkaz uspeha, poslovni izid, optimiranje davčnih obveznosti, računovodski izkazi, davčna politika, davčni obračun, davek od dohodka pravnih oseb.

ABSTRACT

This diploma thesis takes into consideration differences between the tax and the operating account balance. Each tax account balance is based on the operating account balance which, with some minor or major alterations, translates into the tax account balance. The operating account balance cannot be determined before the obligations resulting from corporate income tax in the tax account balance were set out. This shows that these two account balances are interlinked with each other and one cannot exist without the other.

Each company aims at making a profit since its profit is a basis for a company's further development. Optimization of chargeability of tax means to retain and increase a company's profit. This thesis analyses the tax account balance and operating account balance and how separate parameters influence the profit.

Key words: operating account balance, tax account balance, profit-and-loss statement, profit and loss, optimization of chargeability of tax, financial statement, tax policy, value added tax return, corporate income tax.

UDK 657.37:336.2 (043.2)

VSEBINA

1	Uvod	1
2	Teoretske osnove bilanciranja poslovnega izida	3
2.1	Definiranje poslovnega izida	3
2.2	Ugotavljanje dobička poslovnega leta	4
2.2.1	Bilanciranje prihodkov	4
2.2.2	Bilanciranje odhodkov	5
2.2.3	Dobiček poslovnega leta – poslovni izid	15
3	Obračun davka od dobička oziroma davka od dohodka pravnih oseb	17
3.1	Davčni zavezanci	17
3.2	Davčne oprostitve	18
3.3	Davčna osnova	18
3.3.1	Prihodki v davčnem obračunu	18
3.3.2	Odhodki v davčnem obračunu	19
3.3.3	Povečanja oziroma zmanjšanja davčne osnove	21
3.4	Davčne olajšave	21
3.5	Davčna stopnja	22
3.6	Obračunavanje in plačevanje davka	23
4	Optimiranje davčnih obveznosti	25
4.1	Splošno o optimiranju davčnih obveznosti	25
4.2	Davčna strategija in davčna politika optimiranja davčnih obveznosti	29
5	Poslovna in davčna bilanca podjetja Arctur d.o.o.	33
5.1	Analiza poslovne in davčne bilance	34
5.2	Optimiranje davčnih obveznosti z ponazoritvijo praktičnih primerov	39
5.2.1	Vpliv različnih metod vrednotenja izdelkov in nedokončane proizvodnje na davčno obveznost	39
5.2.2	Vpliv sprememb stroškov dela na velikost davčne obveznosti	41
5.2.3	Vpliv koriščenja davčnih olajšav na velikost davčne obveznosti	43
6	Sklep	47
	Literatura	49
	Viri	49

TABELE

Tabela 2.1 Enakomerno časovno amortiziranje.....	9
Tabela 2.2 Rastoča amortizacija vsote letnih števil.....	10
Tabela 2.3 Padajoča amortizacija vsote letnih števil.....	10
Tabela 2.4 Metode padajoče osnove.....	11
Tabela 2.5 Metode zaporednih cen ali metoda fifo.....	12
Tabela 2.6 Metode obratnozaporednih cen ali metoda lifo.....	12
Tabela 2.7 Metoda povprečnih cen.....	13
Tabela 2.8 Metode stalnih cen z odmiki.....	13
Tabela 2.9 Medsebojna primerjava različnih metod vrednotenja.....	14
Tabela 3.1 Najvišje amortizacijske stopnje.....	21
Tabela 5.1 Izkaz poslovnega izida za obdobje 1.1.2005 - 31.12.2005.....	34
Tabela 5.2 Obrazec za obračun davka od dohodka pravnih oseb za leto 2005.....	36
Tabela 5.3 Seznam osnovnih sredstev in pripadajočih olajšav za investicije v osnovna sredstva v letu 2005.....	38
Tabela 5.4 Olajšave po 50.členu ZDDPO-1.....	38
Tabela 5.5 Primerjava ekonomskih kategoriji in kazalnikov, ki izhajajo iz poslovne in davčne bilance leta 2005 podjetja Arctur d.o.o.....	39
Tabela 5.6 Vpliv spremembe metode vrednotenja zalog na davčno bilanco podjetja Arctur d.o.o.....	40
Tabela 5.7 Primerjava ekonomskih kategorij in kazalnikov pri spremembi metod vrednotenja izdelkov.....	41
Tabela 5.8 Vpliv spremembe stroškov dela na poslovno in davčno bilanco.....	42
Tabela 5.9 Primerjava ekonomskih kategorij in kazalnikov pri spremembi stroškov dela.....	43
Tabela 5.10 Vpliv koriščenja davčnih olajšav na davčno bilanco Arctur d.o.o.....	43
Tabela 5.11 Primerjava ekonomskih kategorij in kazalnikov pri uveljavljanju dodatne davčne olajšave za investicije v osnovna sredstva.....	44
Tabela 5.12 Primerjava ekonomskih kategorij davčne bilance 2005 in treh optimizacijskih modelov.....	44

KRAJŠAVE

ZDDPO	Zakon o davku od dohodka pravnih oseb
SRS	Slovenski računovodski standardi
SIT	Slovenski tolar
GIDS	Spletni sporočilni sistem

1 UVOD

Smisel obstoja in poslovanja podjetja je ustvarjanje ugodnega poslovnega izida. Poslovni izid je razlika med vsemi prihodki in odhodki v določenem obračunskem obdobju. Če so v proučevanem obdobju prihodki večji od odhodkov, podjetje izkazuje pozitiven poslovni izid oziroma dobiček.

Za zunanje poročanje ugotavljamo dobiček poslovnega leta s pomočjo izkaza poslovnega izida, ki je poleg bilance stanja, izkaza poslovnega izida in izkaza gibanja kapitala eno izmed temeljnih poročil podjetja o uspešnosti poslovanja. Vsebino in obliko teh izkazov opredeljujejo Slovenski računovodski standardi.

Z izdelavo poslovne bilance torej dobimo dobiček poslovnega leta, davčni dobiček pa izhaja iz davčne bilance. Pri sestavi davčne bilance upoštevamo določila Zakona o davku od dohodka pravnih oseb (v nadaljevanju ZDDPO), ki določajo kdaj moramo davčno osnovo povečati oziroma kdaj jo lahko zmanjšamo. Povečevanje in zmanjševanje davčne osnove se nanaša predvsem na okoliščine, ko moramo določene odhodke skladno z zakonom ustrezno zmanjšati, določeni prihodki se lahko izvzamejo iz davčne osnove, na drugi strani pa lahko uveljavljamo olajšave za zmanjševanje davčne osnove.

V vsakem podjetju stremijo za tem, da bi čim večji del dobička ostal v podjetju, zato se poslužujejo optimiranja davčnih obveznosti. Podlaga za doseg tega cilja je vodenje pravilne davčne politike. Le ta bi morala biti vpeta v praktično vse odločitve v podjetju. Vodstva podjetij pa so praviloma pri oblikovanju davčne politike omejena z zakonskimi predpisi in strokovnimi pravili.

Namen tega diplomskega dela je ugotavljanje vpliva ZDDPO in izvajanje sprejete davčne politike na čisti poslovni izid podjetja. Cilj je proučiti vpliv izvajanja zakonskih določil na višino obdavčljivega dobička. V nalogi bom prikazala tudi prednosti in morebitne negativne posledice sprejetih poslovnih odločitev na višino davčne obveznosti in nadaljnje poslovanje podjetja.

Čeprav se bom v diplomskem delu omejila le na eno podjetje, pričakujem, da mi bo raziskovalna naloga dala splošno sliko o možnostih vpliva poslovodstva na višino davčne obveznosti ter o posledicah teh odločitev.

Kot predpostavko navajam, da smo pri ugotavljanju dobička poslovnega leta in davčnega dobička sledili opredelitvam SRS, načelom in teorijam bilanciranja ter zakonskim določbam.

Raziskava je uporabna, ker je spodbujena s praktičnim problemom. Cilj je proučiti problemsko področje, spoznati in opredeliti problem ter podati rešitev problema.

Pristop je pozitivističen.

Podatki so kvantitativni in kvalitativni. Uporabila bom predvsem metode zbiranja podatkov na osnovi analize dokumentov, primerjalno analizo med poslovno in davčno

bilanco in simulacijo s pomočjo katere bom ugotavljala vpliv različnih metod vrednotenja zalog proizvodov ter vpliv izkoriščanja davčnih olajšav in sprememb stroškov dela na velikost dobička.

V drugem poglavju sem podala teoretske osnove bilanciranja poslovnega izida. Razložena je sama definicija poslovnega izida in opredeljeno je ugotavljanje dobička poslovnega leta.

Nadalje je v tretjem poglavju obrazložen obračun davka od dohodkov pravnih oseb. Opredelila sem davčne zavezance, davčne oprostitve in davčno osnovo, ki je razlika med davčno priznanimi prihodki in davčno priznanimi odhodki. Zakonske določbe ZDDPO določajo, kdaj se odhodki priznavajo v celoti in kdaj jih je potrebno zmanjševati; isto velja tudi za prihodke. Davčno osnovo pa lahko zmanjšujemo tudi z davčnimi olajšavami. Če želimo narediti pravičen davčni obračun, moramo dobro poznati vse omejitve in olajšave, ki nam jih postavlja ZDDPO. Na koncu tega poglavja sem opredelila tudi davčno stopnjo in način obračunavanja ter plačevanja davka.

Kot sem že omenila, je pri davčnem obračunu zelo pomembno optimiranje davčnih obveznosti. Cilj poslovanja podjetja je doseganje dobička, ki je pomemben za ohranjanje in povečevanje kapitala in je podlaga za financiranje investicij, ki predstavljajo pomembno podlago za rast podjetja. Z optimiranjem davčnih obveznosti pa dosežemo, da večji del dobička ostane v podjetju in se ne prelije v roke države. S tem se povečajo likvidna sredstva v podjetju in ustvarijo možnosti za investiranje. Tega problema sem se dotaknila v četrtem poglavju. Optimiranje dosežemo s pravilnim in dobrim poznavanjem davčne zakonodaje. Cilj je izogibanje plačilu davka, več kot je potrebno na zakonit način. S tem dosežemo, da ustvarjeni dobiček ostane v podjetju.

V petem poglavju bom na praktičnem primeru na osnovi podatkov iz bruto bilance podjetja Arctur d.o.o. prikazala izdelavo poslovne in davčne bilance. Skušala bom maksimalno optimirati davčno obveznost in prikazati, kako spremembe različnih metod vrednotenja izdelkov in nedokončanih proizvodov ter spremembe stroškov dela vplivajo na velikost davčne osnove in posledično na davčno obveznost.

2 TEORETSKE OSNOVE BILANCIRANJA POSLOVNEGA IZIDA

Za uspešno poslovanje podjetja tudi v prihodnje moramo sprejeti ustrezne usmeritve, pri čemer ne smemo zanemariti primernega predračunavanja poslovanja. Doseganje dobička je najvišji cilj podjetja, saj le poslovanje z dobičkom vodi k ohranjanju in povečevanju kapitala ter omogoča financiranje investicij, ki so pomembna podlaga za nadaljnjo rast podjetja. Podjetje mora sprejeti načela in politiko bilanciranja, s katerimi lahko v veliki meri vplivamo tako na dobiček kot tudi na čisti poslovni izid.

Računovodstvo podjetja izdeluje računovodske izkaze, ki omogočajo spremljanje poslovanja podjetja. Namen računovodskega poročanja je dajati informacije o finančnem položaju in uspešnosti podjetja. Na osnovi teh podatkov lahko spremljamo in primerjamo poslovanje podjetja v preteklosti in sedanosti ter na podlagi tega sprejemamo odločitve za nadaljnje poslovanje. Računovodski izkazi so zapis dogodkov, ki so se zgodili v preteklosti. Med uporabnike računovodskih izkazov štejemo: sedanje in možne vlagatelje, zaposlene, posojilodajalce, dobavitelje in druge dajalce blagovnih kreditov, kupce, vlade in njihove organe in javnost.

Poslovne bilance predstavljajo bilanca stanja in izkaz poslovnega izida. Sestavljamo jih na podlagi določil Zakona o gospodarskih družbah in SRS. Namenjene so predvsem poslovodstvu, kot pokazatelj uspešnosti poslovanja in podlaga za nadaljnjo odločanje, pa tudi ostalim uporabnikom, ki sem jih navedla v prejšnjem odstavku.

Izkaz (bilanca) stanja je temeljni računovodski izkaz, v katerem je prikazano stanje sredstev in obveznosti do njihovih virov na koncu poslovnega leta ali medletnega obdobja, za katero se sestavi. Členitev postavk v njem je odvisna od narave poslovanja podjetja.

Tudi izkaz poslovnega izida uvrščamo med temeljne računovodske izkaze. V njem prikazujemo, kako je podjetje delovalo v obravnavanem obdobju, ki ga ob začetku in koncu zaznamujeta bilanci stanja. Najvažnejši podatek, ki ga dobimo iz izkaza poslovnega izida, pa je doseženi dobiček, kot razlika med vsemi prihodki in odhodki v opazovanem obdobju.

2.1 Definiranje poslovnega izida

Poslovni izid izraža uspešnost podjetja v določenem obdobju in je razlika med prihodki in odhodki. Izračunamo ga v izkazu poslovnega izida. Poznamo dve različici izkaza uspeha. V različici I. najprej ugotovimo dobiček ali izgubo iz poslovanja, kot razliko med prihodki in odhodki iz poslovanja to povečamo za razliko med finančnimi prihodki in odhodki in v končni fazi dodamo še razliko med izrednimi prihodki in odhodki.

Poslovni izid lahko izračunamo na podlagi spoznanj statične bilančne teorije, ki temelji na podatkih iz bilance stanja. S pomočjo ugotavljanja razlik v velikosti statično opredeljenih ekonomskih kategorij poslovni izid izkazujemo kot razliko med končnim

in začetnim stanjem kapitala. Pogoj za tovrstno ugotavljanje je, da razpolagamo s podatki za dva različna obračunska trenutka.

Temeljne vrste poslovnega izida so dobiček, čisti dobiček in izguba. Če je razlika med vsemi prihodki in odhodki negativna, imamo izgubo, v nasprotnem primeru pa dobiček. Poznamo še druge vrste poslovnega izida, kot so prispevek za kritje, kosmati dobiček in razlika v ceni, vendar jih uporabljamo bolj za notranje uporabnike podjetja, za zunanje uporabnike so pomembnejše temeljne vrste poslovnega izida.

Pozitiven poslovni izid imenujemo dobiček in pripada tako podjetju kot državi.

Čisti dobiček dobimo, ko od dobička odštejemo davek iz dobička. Čisti dobiček pripada podjetju in se razporeja na osnovi dela, kot deleži zaposlenim iz čistega dobička, na osnovi kapitala, kot nadomestila lastnikom ali za povečanje osnovnega kapitala in za oblikovanje rezerv; del dobička pa lahko ostane nerazporejen.

Izguba je negativen poslovni izid in v bilanci stanja zmanjšuje vrednost celotnega kapitala.

Glede na temo predstavljenega diplomskega dela je največja pozornost namenjena celotnemu poslovnemu izidu, ki ga imenujemo tudi poslovni izid pred obdavčitvijo.

2.2 Ugotavljanje dobička poslovnega leta

Kot sem že omenila, dobiček ugotavljamo kot razliko med vsemi prihodki in odhodki v določenem časovnem obdobju. Na velikost dobička pa lahko vplivamo z različnim vrednotenjem sledečih ekonomskih kategorij: osnovna sredstva, zaloge poslovnih učinkov, zaloge surovin in materiala ter terjatve do kupcev.

2.2.1 Bilanciranje prihodkov

V priročniku Praktični vodnik po računovodstvu založbe Verlag Dasofer je navedeno, da so prihodki povečanja gospodarskih koristi v obračunskem obdobju v obliki povečanja sredstev (na primer denarja ali terjatev zaradi prodaje blaga) ali zmanjšanja dolgov (na primer zaradi odpisa). So nasprotje odhodkov in skupaj z njimi oblikujejo poslovni izid v določenem obračunskem obdobju.

SRS poznajo tri vrste prihodkov:

- poslovne prihodke,
- finančne prihodke,
- izredne prihodke.

V obeh različicah izkaza poslovnega izida so prihodki členjeni na zgoraj navedeni način. Da se prihodki prepoznajo, morajo biti izpolnjeni pogoji, ki so navedeni v SRS 18:

- da je prodajalec prenesel na kupca vsa tveganja in pravice, ki izhajajo iz lastništva,
- da ni večje negotovosti glede prejema plačila oziroma kupnine,

- da ni večje negotovosti glede stroškov, ki se nanašajo na prodane količine,
- da ni večje negotovosti glede možnosti za vračilo prodanih količin.

Prihodke predstavljajo prihodki od prodaje materiala, proizvodov in blaga, prihodki od prodaje storitev, drugi poslovni prihodki, med katere spadajo subvencije, dotacije, kompenzacije, premije, prihodki od porabe in odprave dolgoročnih rezervacij ter prevrednotovalni poslovni prihodki. Prevrednotovalne prihodke dobimo, če imamo pri prodaji osnovnih sredstev dobičke ali pa, če zmanjšamo popravke vrednosti poslovnih terjatev zaradi odprave njihove oslabitve in pri odpisu poslovnih dolgov. Poleg teh imamo še finančne prihodke, ki jih predstavljajo dividende in deleži v dobičku na podlagi dolgoročnih in kratkoročnih naložb v drugih podjetjih. V izkazu poslovnega izida se ločeno prikazujejo finančni prihodki od naložb v pridružena podjetja, druga podjetja v skupini in ostala podjetja. Med finančnimi prihodki izkazujemo še finančne prihodke iz dolgoročnih terjatev in finančne prihodke iz kratkoročnih terjatev. Finančni prihodki iz kratkoročnih terjatev so predvsem posojila in vrednostni papirji, pa tudi prihodki od obresti.

Izredne prihodke sestavljajo neobičajne postavke, zlasti neporavnana izguba iz prejšnjih let, rezervacije za kritje možne izgube in druge postavke, ki niso značilne za tip poslovanja družbe. Med te spada tudi prevrednotovalni popravek poslovnega izida, upoštevan zaradi ohranjanja kupne moči kapitala. Ta postavka se v izkazu pojavi le tedaj, če bi bilo zaradi več kot 5,5-odstotne rasti tečaja evra nasproti tolarju v preteklem koledarskem letu splošno prevrednotenje kapitala obvezno.

2.2.2 Bilanciranje odhodkov

V priročniku Praktični vodič po računovodstvu založbe Verlag Dashofer je navedeno, da so odhodki zmanjšanja gospodarskih koristi v obračunskem obdobju v obliki zmanjšanja sredstev (na primer zalog blaga zaradi prodaje) ali povečanja dolgov (na primer zaradi obračunanih obresti). So nasprotje prihodkom in skupaj z njimi oblikujejo poslovni izid v določenem obračunskem obdobju. Poenostavljeno bi jih lahko obravnavali kot žrtvovane vrednosti za doseganje prihodkov kot pridobljenih vrednosti. Odhodki se prepoznajo, če je zmanjšanje gospodarskih koristi v obračunskem obdobju povezano z zmanjšanjem sredstev ali povečanjem dolgov.

SRS opredeljujejo tri vrste odhodkov, in sicer:

- poslovne odhodke,
- finančne odhodke,
- izredne odhodke,

Poslovne odhodke obračunanega obdobja dobimo, če vračunane stroške v določenem obdobju povečamo za stroške, ki se zadržujejo v začetnih zalogah proizvodov in nedokončane proizvodnje ter zmanjšamo za stroške, ki se zadržujejo v

končnih zalogah proizvodov in nedokončane proizvodnje. Predstavljajo stroške (brez obresti), ki se nanašajo na prodane proizvode in storitve, ter nabavno vrednost prodanega blaga in materiala. Če se stroški ne zadržujejo v zalogah proizvodov in nedokončane proizvodnje, so že ob svojem nastanku prepoznani kot poslovni odhodki. V proizvodnih sistemih se pojavlja razlika med stroški in poslovnimi odhodki zaradi spremembe vrednosti zalog. V storitvenih sistemih pa nastali stroški v opazovanem obdobju, ki so povezani z opravljenimi in prodanimi storitvami, predstavljajo odhodke.

Glede na izbrano obliko poslovnega izida lahko poslovne odhodke delimo po izvornih vrstah stroškov ali pa po funkcionalnem členjenju stroškov. Po vrstah stroškov ločeno izkazujemo nabavno vrednost prodanega trgovskega blaga, materiala in storitev, stroške dela, amortizacije ter prevrednotovalne in druge poslovne odhodke. V primeru funkcionalne členitve stroškov pa poslovne odhodke delimo na proizvodne stroške prodanih količin (v trgovski dejavnosti na nabavno vrednost prodanih količin), stroške prodaje, stroške splošnih dejavnosti (tu sodijo tudi stroški nabave in prodaje) in druge stroške, ki se zadržujejo v zalogah.

SRS, natančneje SRS 4.13, nam narekuje, da moramo opredeliti, s katerimi stroški bomo ovrednotili zaloge proizvodov in nedokončano proizvodnjo. Ustvarjanje proizvodov nam povzroča določene stroške, ki sestavljajo stroškovno ceno proizvodov. Potrebujemo jo za ugotavljanje poslovnih odhodkov in za določanje vrednosti zalog poslovnih učinkov (izdelkov in nedokončane proizvodnje). SRS nam dopuščajo več možnosti za vrednotenje poslovnih učinkov in tako poznamo različne metode vrednotenja:

- metoda lastne cene,
- metoda zožene lastne cene,
- metoda proizvodnih stroškov,
- metoda spremenljivih stroškov.

Pri vrednotenju izdelkov z metodo lastne cene stroškovno ceno poslovnega učinka sestavljajo vsi stroški, ki so povezani z ustvarjanjem proizvodov, in sicer: neposredni materialni stroški, neposredni stroški dela, splošni proizvodni stroški in splošni stroški nakupa, uprave in prodaje.

Metoda proizvodnih stroškov narekuje, da so proizvodi in nedokončana proizvodnja ovrednoteni samo s proizvodnimi stroški, ki jih sestavljajo neposredni materialni stroški, neposredni stroški dela in splošni proizvodni stroški.

Če uporabljamo metodo spremenljivih stroškov, so poslovni učinki ovrednoteni samo s spremenljivimi stroški, stalni stroški pa so takoj ob njihovem nastanku preneseni v odhodke. V zaloge poslovnih učinkov prenašamo naslednje stroške: neposredni stroški materiala in storitev, neposredni stroški dela, spremenljivi del proizvodnih stroškov in spremenljivi del stroškov nakupa, prodaje in uprave.

Stroške delimo glede na način pripisovanja posameznim stroškovnim nosilcem na neposredne in posredne stroške. Neposredni so tisti, za katere lahko natančno ugotovimo, koliko jih je povzročil posamezni stroškovni nosilec in jih lahko pripišemo temu nosilcu. Primer takih stroškov so neposredni stroški materiala in dela. Za prenašanje posrednih oziroma splošnih stroškov s stroškovnih mest na stroškovne nosilce pa uporabljamo več objektivnih oziroma subjektivnih sodil. Gre za to, da oblikujemo polno lastno ceno izdelka, ki mora zajemati vse z njim povezane nastale stroške. Pri pripisovanju neposrednih stroškov ne bomo imeli nobenih problemov, zatakne pa se pri opredeljevanju posrednih stroškov posameznim vrstam proizvodov. Zato se poslužujemo količnika dodatka posrednih stroškov izračunanega z delitvijo posrednih stroškov, ki jih želimo dodajati z izbrano osnovo za dodajanje:

$$K = \frac{\sum \text{posrednih stroškov}}{\text{izbrana osnova za dodajanje}}$$

(Melavc in Milost 2003, 245).

Med splošne proizvodjalne stroške uvrščamo:

- amortizacijo osnovnih sredstev,
- stroške popravil in čiščenja naprav,
- stroške drobnega inventarja,
- vračunane osebne dohodke vodstvenega osebja.
- druge splošne stroške.

Med splošne stroške nakupa, uprave in prodaje sodijo stroški, ki nastajajo v oddelkih nakupa, uprave in prodaje:

- stroški amortizacije osnovnih sredstev,
- stroški popravil in čiščenja,
- stroški energije, kurjave in razsvetljave,
- stroški drobnega inventarja,
- drugi stroški.

V Sloveniji sta najbolj pogosto uporabljeni metodi vrednotenja poslovnih učinkov: metoda spremenljivih in metoda proizvodjalnih stroškov.

Ko izbiramo metodo vrednotenja, moramo biti predvsem pozorni na gibanje prodaje in proizvodnje, zavedati pa se moramo tudi vpliva vrednotenja na sam poslovni izid obračunskega obdobja. Če na osnovi analize poslovanja ugotovimo, da se proizvodnja med obračunskimi obdobji giblje enakomerno, prodaja pa neenakomerno, je proizvode priporočljivo vrednotiti z metodo lastne cene ali zožene lastne cene. Ko pa

analiza poslovanja pokaže, da se proizvodnja in prodaja med opazovanimi obdobji gibljeta bolj ali manj enakomerno je priporočljivo vrednotiti proizvode z metodo proizvajalnih stroškov. V primeru, da se proizvodnja v obračunskem obdobju giblje neenakomerno, prodaja pa enakomerno je priporočljiva metoda spremenljivih stroškov.

Torej z izbiro določene metode vrednotenja vplivamo na poslovni izid in posledično tudi na višino davčne obveznosti. Ustvarjanje poslovnih učinkov v podjetju predstavlja dve fazi. Rezultat investicij v proizvodnjo najprej sproži nastanek nedokončanih proizvodov in nato dokončane proizvode. Vendar poslovni odhodki obdobja nastanejo šele, ko so proizvodi prodani. Ob koncu obdobja se torej v zalogi proizvodov zadržujejo stroški obračunskega obdobja. Različne metode vrednotenja nam omogočajo različne načine prenosa stroškov, povezanih s proizvodnjo, v poslovne odhodke. Pri metodi lastne cene se vsi stroški zadržujejo v zalogah, dokler proizvodi niso prodani, pri metodi proizvajalnih stroškov pa so neproizvajalni stroški preneseni v odhodke takoj ob njihovem nastanku, proizvajalni stroški pa bodo šli v odhodke šele ob prodaji proizvodov. Metoda spremenljivih stroškov nam omogoča takojšen prenos stalnih stroškov v odhodke, spremenljivi stroški pa se bodo med poslovne odhodke prenesli ob prodaji proizvodov. Posledično torej, višja kot je vrednost končne zaloge proizvodov in nedokončane proizvodnje v bilanci stanja, nižji so odhodki v izkazu poslovnega izida. Čim več stroškov sproti prenašamo v odhodke, nižji je poslovni izid ob koncu leta, nižja je tudi davčna osnova in nižje so akontacije davka od odhodka pravnih oseb v naslednjem letu, kar ugodno vpliva na denarni tok in likvidnost podjetja.

Na poslovni izid posameznega obračunskega obdobja lahko bistveno vplivajo stroški amortizacije, ki se lahko zadržujejo v zalogah nedokončane proizvodnje in proizvodov, ali pa se že ob njihovem nastanku prenesejo direktno v odhodke. Velikost teh stroškov je med drugim odvisna tudi od izbrane metode amortiziranja osnovnih sredstev. Amortizacija je razporejanje vrednosti amortiziranega sredstva med stroške v ocenjeni dobi koristnosti, oziroma prenašanje vrednosti opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih dolgoročnih sredstev med stroške. Podjetja za lastne potrebe samostojno določijo metodo amortiziranja opredmetenih osnovnih sredstev in amortizacijske stopnje. Amortizacijska stopnja je odvisna od pričakovane dobe koristnosti. Doba koristnosti pa je odvisna od pričakovanega fizičnega staranja, tehničnega staranja, pričakovanega gospodarskega staranja in od pričakovanih zakonskih in drugih omejitev porabe. Upošteva se tista doba, ki je najkrajša. Izbrana metoda amortiziranja se dosledno uporablja iz obračunskega obdobja v obračunsko obdobje.

Poznamo več metod obračunavanja amortizacije:

- metoda enakomernega časovnega amortiziranja,
- metoda rastočega časovnega amortiziranja,

- metoda padajočega časovnega amortiziranja,
- metoda funkcionalnega amortiziranja.

Kot je razvidno iz zgornjih podatkov, lahko osnovna sredstva amortiziramo obrabno in časovno. Obrabna metoda temelji na fizični obrabi osnovnega sredstva. Pri tej metodi amortizacijo obračunavamo glede na dejansko porabo v posameznem obdobju in je povezana s količino proizvedenih proizvodov. Imenujemo jo tudi metodo funkcionalnega amortiziranja. Strošek amortizacije izračunamo najprej na enoto proizvoda. Dobimo ga tako, da nabavno vrednost osnovnega sredstva delimo z ocenjenim številom proizvodov, ki jih bomo proizvedli v ocenjeni dobi koristnosti. Ko amortizacijo na enoto proizvoda pomnožimo z številom proizvedenih proizvodov v obračunskem obdobju, dobimo amortizacijo na letnem nivoju.

Časovne metode amortiziranja temeljijo na staranju osnovnih sredstev. Mednje spadajo rastoče, padajoče in enakomerno časovno amortiziranje.

Letni strošek amortizacije dobimo z metodo enakomernega časovnega amortiziranja tako, da amortizacijsko osnovo pomnožimo z amortizacijsko stopnjo (amortizacijska stopnja je 100%, deljeno z dobo koristnosti).

V tabeli 2.1 prikazujemo primer obračuna amortizacije pri uporabi metode enakomernega časovnega amortiziranja.

Tabela 2.1 Enakomerno časovno amortiziranje

Leto	Nabavna vrednost	Amortizacijska stopnja	Amortizacija	Neodpisana vrednost
1.	100.000 SIT	25%	25.000 SIT	75.000 SIT
2.	100.000 SIT	25%	25.000 SIT	50.000 SIT
3.	100.000 SIT	25%	25.000 SIT	25.000 SIT
4.	100.000 SIT	25%	25.000 SIT	0 SIT

Vir: Interna dokumentacija podjetja Arctur d.o.o. 2005. Nova Gorica

Pri metodi enakomernega časovnega amortiziranja je obračunani znesek amortizacije ob drugih nespremenjenih okoliščinah iz leta v leto enak.

Metodo rastočega časovnega amortiziranja uporabljamo takrat, ko nam sredstvo prinese iz leta v leto večji prispevek. Stopnje amortizacije se višajo iz leta v leto, vendar skupna vsota amortizacijskih stopenj v dobi koristnosti ne sme biti večja kot 100%.

Pri metodi vsote letnih števil je amortizacijska stopnja za vsako leto različna. Če izhajamo iz osnovnih podatkov, ki so enaki kot v ostalih prikazanih primerih, je izračun vsote letnih števil sledeč:

$1 + 2 + 3 + 4 = 10$ to pomeni, da bomo v štirih letih amortizirali 10/10 vrednosti osnovnega sredstva ($1/10 + 2/10 + 3/10 + 4/10 = 10/10$). Letno amortizacijsko stopnjo

dobimo, če količnik med posameznim številom in skupno vsoto pomnožimo s 100 (primer: $4/10 = 0,4 \times 100 = 40\%$). V primeru rastočega časovnega amortiziranja vsote letnih števil v prvem letu vračunamo $1/10$ amortizacijske osnove kot strošek amortizacije, v drugem letu $2/10$ amortizacijske osnove kot strošek amortizacije in tako dalje. Amortizacija iz leta v leto raste.

V tabeli 2.2 prikazujemo primer obračuna amortizacije pri uporabi metode rastoče amortizacije vsote letnih števil.

Tabela 2.2 Rastoča amortizacija vsote letnih števil

Leto	Nabavna vrednost	Amortizacijska stopnja	Amortizacija	Neodpisana vrednost
1.	100.000 SIT	10%	10.000 SIT	90.000 SIT
2.	100.000 SIT	20%	20.000 SIT	70.000 SIT
3.	100.000 SIT	30%	30.000 SIT	40.000 SIT
4.	100.000 SIT	40%	40.000 SIT	0 SIT

Vir: Interna dokumentacija podjetja Arctur d.o.o. 2005. Nova Gorica

V primeru padajočega časovnega amortiziranja po postopku vsote letnih števil v prvem letu vračunamo $4/10$ amortizacijske osnove kot amortizacijo, v drugem letu $3/10$ in tako dalje do 100% amortizacije.

V tabeli 2.3 prikazujemo primer obračuna amortizacije pri uporabi metode padajoče amortizacije vsote letnih števil.

Tabela 2.3 Padajoča amortizacija vsote letnih števil

Leto	Nabavna vrednost	Amortizacijska stopnja	Amortizacija	Neodpisana vrednost
1.	100.000 SIT	40%	40.000 SIT	60.000 SIT
2.	100.000 SIT	30%	30.000 SIT	30.000 SIT
3.	100.000 SIT	20%	20.000 SIT	10.000 SIT
4.	100.000 SIT	10%	10.000 SIT	0 SIT

Vir: Interna dokumentacija podjetja Arctur d.o.o. 2005. Nova Gorica

Pri padajočem časovnem amortiziranju pa uporabljamo v začetku višje stopnje amortizacije, ker nam sredstva prinašajo več koristi, proti koncu dobe koristnosti pa uporabljamo nižje amortizacijske stopnje, njihova vsota v dobi koristnosti pa mora biti enaka 100%.

Poznamo še metodo padajoče osnove, kjer imamo vedno enako amortizacijsko stopnjo, le osnova za obračun amortizacije je vsakokratna neodpisana vrednost in je znesek amortizacije iz leta v leto manjši.

Tabela 2.4 prikazuje izračun amortizacije pri uporabi metode padajoče osnove.

Tabela 2.4 Metoda padajoče osnove

Leto	Nabavna vrednost	Amortizacijska stopnja	Amortizacija	Neodpisana vrednost
1.	100.000 SIT	50%	50.000 SIT	50.000 SIT
2.	50.000 SIT	50%	25.000 SIT	25.000 SIT
3.	25.000 SIT	50%	12.500 SIT	12.500 SIT
4.	12.500 SIT		12.500 SIT	0 SIT

Vir: Interna dokumentacija podjetja Arctur d.o.o. 2005. Nova Gorica

V družbah opredelimo metodo amortiziranja osnovnih sredstev po lastni presoji in lastnih računovodskih usmeritvah, pri čemer upoštevamo načelo previdnosti, po katerem ne smemo pokrivati izgub. Izbrano metodo moramo uporabljati skozi več obračunskih obdobj in jo smemo spreminjati le ob utemeljenih razlogih.

Večina slovenskih podjetij uporablja metodo enakomernega časovnega amortiziranja, kar je posledica določb v ZDDPO.

V davčnem izkazu se amortizacija prizna kot odhodek v obračunanem znesku, vendar največ do zneska obračunanega z uporabo metode enakomernega časovnega amortiziranja ter najvišjih amortizacijskih stopenj, ki jih določa ZDDPO. Če uporabimo ostale metode, moramo popraviti davčni izkaz tako, kot bi obračunavali strošek amortizacije le po metodi enakomernega časovnega amortiziranja.

Tudi pri metodi izbire vodenja zalog surovin in materiala nam predpisi in zakonodaja dopuščajo več možnosti. Stroški iz tega naslova so odvisni od uporabe kolikostne metode vrednotenja učinkov za izkazovanje vrednosti stroškov oziroma odhodkov. Izberemo lahko metodo zaporednih cen (fifo), metodo obratno zaporednih cen (lifo), metodo povprečnih cen in metodo stalnih cen. SRS prepuščajo odločitev o izbiri metode podjetju, vendar pa jo mora podjetje potem dosledno uporabljati. Metodo lahko podjetje spremeni, če obstajajo za to tehtni razlogi, ki jih mora pojasniti v razkritjih ob predložitvi računovodskih izkazov ob koncu poslovnega leta. SRS priporočajo uporabo metode zaporednih cen, saj se z uporabo te metode najprej porabijo vhodne prvine, zaradi tega so stroški in tudi zaloge najpravišeje ovrednotene, če se zaloge normalno porabljajo. Če pa zaloge ostajajo dalj časa v skladišču, obstaja možnost precenjevanja oziroma podcenjevanja vrednosti zalog oziroma stroškov, kar posledično vpliva tudi na poslovni izid.

Tabela 2.5 prikazuje vodenje zalog materiala po metodi zaporednih cen ali metodi fifo.

Tabela 2.5 Metode zaporednih cen ali metoda fifo

Količina materiala v kosih			Vrednost v SIT				
Zap.št.	Prejem	Poraba	Zaloga	Cena	Prejem	Poraba	Zaloga
Zač.st.			150	10			1.500,00
1	50		200	11	550,00		2.050,00
2		30	170	10		300,00	1.750,00
3	40		210	14	560,00		2.310,00
4		20	160	10		200,00	2.110,00
Skupaj			160		1.110,00	800,00	2.110,00

Vir: Interna dokumentacija podjetja Arctur d.o.o. 2005. Nova Gorica

Metoda omogoča, da se najprej razknjiži tisti material, ki je bil prvi prejet v skladišče, tako da je končna zaloga vedno obračunana po zadnjih cenah.

Tabela 2.6 prikazuje vrednosti zalog materiala pri uporabi metode obratnozaporednih cen ali metode lifo.

Tabela 2.6 Metode obratnozaporednih cen ali metoda lifo

Količina materiala v kosih			Vrednosti v SIT				
Zap.št.	Prejem	Poraba	Zaloga	Cena	Prejem	Poraba	Zaloga
Zač.st.			150	10			1.500,00
1	50		200	11	550,00		2.050,00
2		30	170	11		330,00	1.720,00
3	40		210	14	560,00		2.280,00
4		20	190	14		280,00	2.000,00
Skupaj			190		1.110,00	610,00	2.000,00

Vir: Interna dokumentacija podjetja Arctur d.o.o. 2005. Nova Gorica

Pri tej metodi se material na zalogi razknjižuje tako, da se najprej porabi tisti material, ki pride zadnji v skladišče. Torej se poraba materiala obračunava po zadnjih nabavnih cenah, končna zaloga pa se ovrednoti po prvih nabavnih cenah. V primeru izbire te metode so stroški porabljenega materiala ovrednoteni najvišje, kar posledično tudi zmanjšuje poslovni izid.

Tabela 2.7 prikazuje vrednosti zalog materiala pri uporabi metode povprečnih cen.

Tabela 2.7 Metoda povprečnih cen

Količina materiala v kosih				Vrednosti v SIT			
Zap.št.	Prejem	Poraba	Zaloga	Cena	Prejem	Poraba	Zaloga
Zač.st.			150	10			1.500,00
1	50		200	11	550,00		2.050,00
2		30	170	10,25		307,50	1.742,50
3	40		210	14	560,00		2.302,50
4		20	190	10,96		219,20	2.083,30
Skupaj			190		1.110,00	526,70	2.083,30

Vir: Interna dokumentacija podjetja Arctur d.o.o. 2005. Nova Gorica

Pri tej metodi se ob vsakem prejemu materiala v skladišče oblikuje nova povprečna nabavna cena, in sicer kot razmerje med celotno nabavno vrednostjo materiala na zalogi in celotnim številom istovrstnega materiala na zalogi. Povprečna cena materiala na zalogi se stalno spreminja, zato se stalno spreminja tudi strošek porabe materiala.

Tabela 2.8 prikazuje vrednosti zalog pri uporabi metode stalnih cen z odmiki.

Tabela 2.8 Metode stalnih cen z odmiki

Količina v kosih				Vrednosti v SIT			Odmiki v SIT			
Zap.št.	Prejem	Poraba	Zaloga	Cena	Prejem	Poraba	Zaloga	V breme	V dobro	Saldo
Zač.st.			150	10			1.500			
1	50		200	10	500		2.000	50,00		
2		30	170	10		300	1.700		7,50	
3	40		210	10	400		2.100			
4		20	190	10		200	1.900		5,47	
Skupaj			190		900	500	1.900			37,03

Vir: Interna dokumentacija podjetja Arctur d.o.o. 2005. Nova Gorica

Podjetje na osnovi dejanskih nabavnih cen materiala prejšnjega leta in na osnovi pričakovanih podražitev, oziroma pocenitev v začetku leta določi stalne cene materiala. Pri vsaki nabavi je potrebno izračunati odmik med vrednostjo prejetega materiala po stalnih cenah in med vrednostjo materiala po dejanskih cenah. Pri izdaji se material razknjižuje po stalnih cenah, nato pa se odhodki porabljenega materiala popravijo za sorazmerni del odmika vrednosti materiala po stalnih cenah in vrednosti materiala po dejanskih cenah.

Komentar k tabeli 2.8 :

1. Od dobavitelja smo na zalogo prevzeli 50 kosov materiala po nabavni ceni 11,00 SIT. Ker se prevzemi oblikujejo po stalnih cenah, bo vrednost prevzetega materiala znašala 50 kos X 10,00 SIT, torej 500,00 SIT, vendar pa bo pri tem

nastal odmik v vrednosti 50,00 SIT, ki ga izračunamo takole: 50 kos materiala X (11,00 SIT – 10,00 SIT) = 50,00 SIT

2. Iz skladišča smo izdali 30 kosov materiala po stalni ceni 10,00 SIT, tako se je zaloga materiala zmanjšala za 300,00 SIT, vendar pa tudi tu nastane odmik, ki ga izračunamo takole: če imamo v 200 kosih zaloge 50,00 SIT odmika, potem bo v 30 kosih pripadajoči del odmika 7,50 SIT odmika.
3. Od dobavitelja prejmemo 40 kosov materiala po ceni 14,00 SIT. Prevzem znaša 400,00 SIT (40 X 10,00 SIT), odmik znaša 160,00 SIT.
4. Izdali smo 20 kosov materiala po stalni ceni 10,00 SIT, strošek izdanega materiala znaša 200,00 SIT, vrednost odmika pa je 5,47 SIT. (20 kos X 57,50 SIT / 210 kos)

Tabela 2.9 prikazuje primerjave stanja zalog in stroškov porabe materiala pri uporabi različnih metod vrednotenja izdelkov.

Tabela 2. 9 Medsebojna primerjava različnih metod vrednotenja

Metoda vrednotenja	Stanje zalog materiala	Stroški porabe materiala
FIFO	2.110,00 SIT	800,00 SIT
LIFO	2.000,00 SIT	610,00 SIT
Metoda povprečnih cen	2.083,30 SIT	526,70 SIT
Metoda stalnih cen	1.900,00 SIT	500,00 SIT

Vir: Interna dokumentacija podjetja Arctur d.o.o. 2005. Nova Gorica

Iz tabele 2.9 je razvidno, da nam največje stroške porabljenega materiala daje metoda fifo, kar posledično tudi vpliva na nižji poslovni izid.

Na območju Slovenije družbe večino svojih proizvodov oziroma storitev prodajo kupcem na odloženo plačilo. Ker imamo v Sloveniji probleme s plačilno nedisciplino, se večkrat dogaja, da lahko za določene terjatve sklepamo z veliko verjetnostjo, da ne bodo poravnane v rednem roku, morda celo ne v celotnem znesku in jih na osnovi tega uvrščamo med dvomljive terjatve. Če pa v zvezi z našimi terjatvami poteka sodni postopek, jih lahko označimo kot sporne terjatve in oblikujemo popravke vrednosti terjatev, saj z njimi preko prevrednotovalnih poslovnih odhodkov sooblikujemo poslovni izid.

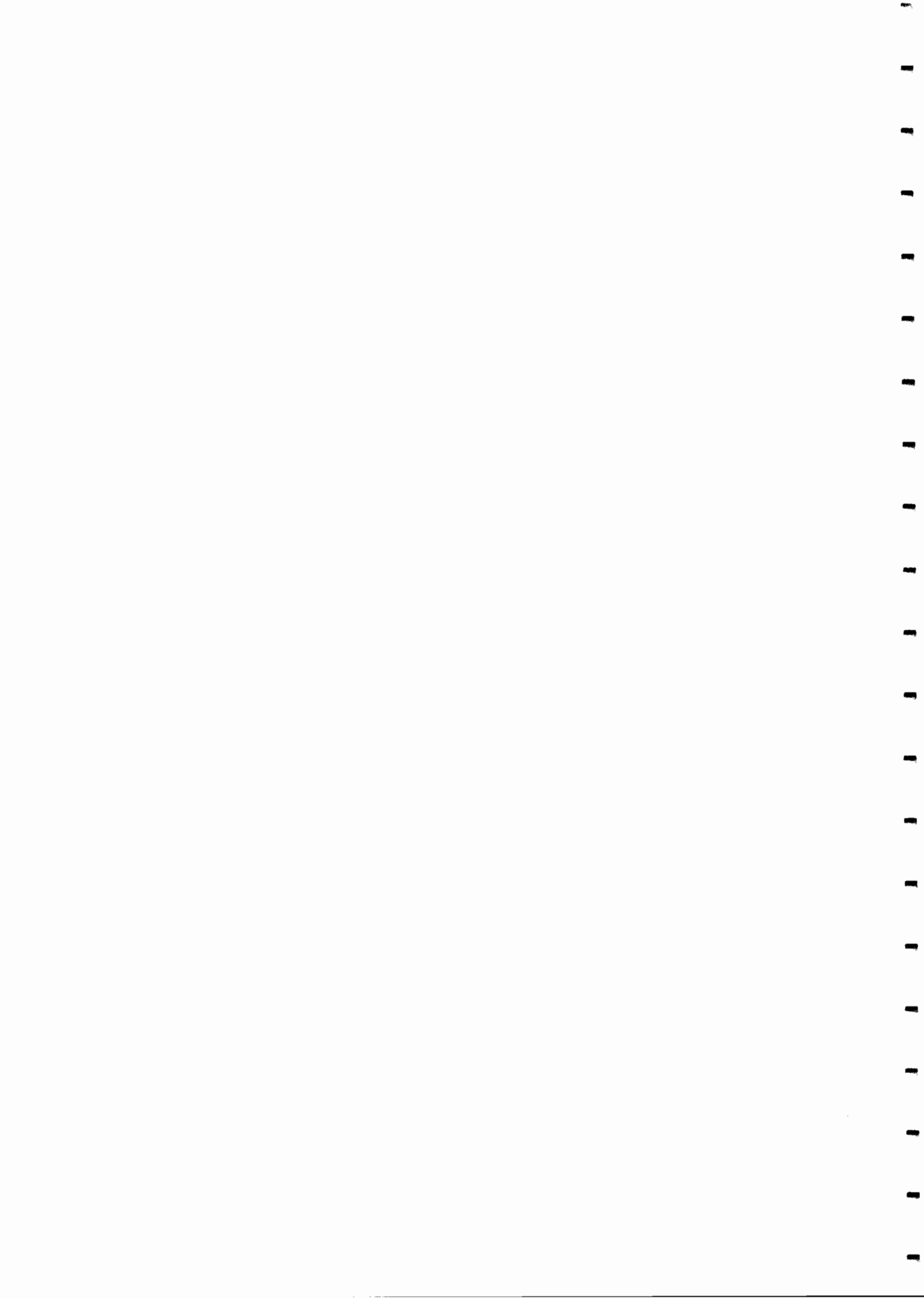
Iz SRS 17.6 izhaja, da obstajajo finančni odhodki, odhodki za financiranje in odhodki za naložbenje. Prve sestavljajo predvsem stroški danih obresti, drugi pa imajo predvsem naravo prevrednotovalnih finančnih odhodkov. Za potrebe notranjega proučevanja se lahko odhodki za financiranje razčlenjujejo na del, ki je povezan z ustvarjanjem poslovnih prihodkov in na del, ki je povezan izključno z ustvarjanjem finančnih prihodkov.

Finančni odhodki so stroški, ki se praviloma ne zadržujejo v vrednosti zalog nedokončane proizvodnje, polproizvodov in proizvodov.

Izredne odhodke sestavljajo neobičajne postavke, zlasti neporavnana izguba iz prejšnjih let, ki se poravna z odpisom obveznosti ali prejetimi dotacijami, rezervacijami za kritje možne izgube pa tudi druge postavke, za katere ni pričakovati, da bi se pojavljale redno in pogosto. Med izredne odhodke spada tudi prevrednotovalni popravek kapitala, ki pa se pojavi le, če bi bilo zaradi več kot 5,5 odstotne rasti tečaja evra proti tolarju v preteklem koledarskem letu splošno prevrednotenje kapitala obvezno.

2.2.3 Dobiček poslovnega leta – poslovni izid

Po Slovenskem računovodskem standardu 19.2 je poslovni izid (dobiček ali izguba) razlika med prihodki in odhodki v obračunskem obdobju. Obstajajo temeljne in druge vrste poslovnega izida (dobička ali izgube). Temeljne vrste so poslovni izid (dobiček ali izguba) iz prodaje, poslovni izid (dobiček ali izguba) iz celotnega poslovanja, poslovni izid (dobiček ali izguba) iz rednega delovanja, celotni poslovni izid (celotna izguba ali dobiček) in čisti poslovni izid (čista izguba ali dobiček). Druge vrste poslovnega izida so prispevek za kritje, kosmati poslovni izid iz celotnega poslovanja, celotni poslovni izid skupaj s finančnimi odhodki, razširjeni dobiček in dodana vrednost.

3 OBRAČUN DAVKA OD DOBIČKA OZIROMA DAVKA OD DOHODKA PRAVNIH OSEB

Pri obračunu davka od dohodka pravnih oseb izhajamo iz podatkov poslovne bilance, ki je osnova za pripravo davčne bilance. Davčna in poslovna bilanca sta medsebojno povezani, saj lahko šele na osnovi ugotovitev v davčni bilanci zaključimo poslovno bilanco.

Osnova za izračun davka od dohodka pravnih oseb je davčni dobiček. Davčni dobiček je opredeljen z računovodskimi predpisi in standardi ter natančneje določen z davčnimi zakoni. V Sloveniji je davčna osnova dobiček, ki se ugotovi v skladu z določbami ZDDPO-1. Dobimo jo tako, da od davčnih prihodkov odštejemo davčne odhodke. ZDDPO-1 pa določa, kaj spada v kategorijo davčnih prihodkov in odhodkov. Davčna osnova je vedno dobiček, nikoli davčna izguba. V primeru davčne izgube je davčna osnova enaka nič.

3.1 Davčni zavezanci

Zavezanci za davek od dohodka pravnih oseb so opredeljeni kot domače pravne osebe, ki ustvarjajo dobiček doma ali v tujini (rezidenti) in tuje pravne osebe, ki ustvarjajo dobiček v tej državi. Opredelitev davčnih zavezancev, ki izhaja iz ZDDPO – 1, pravi, da je zavezanec za davek od dohodka pravnih oseb pravna oseba domačega ali tujega prava ter združenje oseb po tujem pravu, ki je brez pravne osebnosti in ni davčni zavezanec po zakonu, ki ureja dohodnino. Med davčne zavezance v Sloveniji ne spadajo Republika Slovenija, samoupravne lokalne skupnosti in Banka Slovenije.

Obdavčitev davčnih zavezancev v Sloveniji je odvisna od dejstva, ali je davčni zavezanec rezident ali nerezident. Pogoji za rezidentstvo je izpolnjevanje enega izmed dveh spodaj navedenih pogojev:

- ima registriran sedež v RS in
- ima kraj dejanskega upravljanja v RS.

Če davčni zavezanec ne izpolnjuje nobenega izmed zgoraj navedenih pogojev, se smatra za nerezidenta.

Osnova za obdavčitev pri rezidentu je svetovni dohodek in ne samo dohodek, ustvarjen na ozemlju RS.

3.2 Davčne oprostitve

Plačila davka so oproščeni zavezanci, ki so bili ustanovljeni za opravljanje nepridobitne dejavnosti (zavod, društvo, verska skupnost...) če:

- so ustanovljeni za opravljanje nepridobitne dejavnosti IN
- imajo finančno in materialno poslovanje ter akte, usklajene z zahtevami ustreznega zakona.

Ne glede na zgoraj povedano pa plača taisti zavezanec davek po tem zakonu od prihodkov iz opravljanja pridobitne dejavnosti.

3.3 Davčna osnova

Davčna osnova je dobiček, ki se ugotovi skladno z določbami tega zakona in je vedno presežek prihodkov nad odhodki določenimi s tem zakonom.

Davčna osnova praviloma ni enaka razliki med prihodki in odhodki, ki izhajajo iz izkaza uspeha. Ponavadi moramo odhodke zmanjšati na osnovi določb, ki izhajajo iz ZDDPO-1, lahko pa tudi zmanjšamo samo davčno osnovo z olajšavami, ki jih predpisuje zakon. Z zmanjševanjem davčne osnove se zmanjšuje davčna obveznost, kar predstavlja za podjetje prihranek. Uveljavljene davčne olajšave pa ne smejo presegati davčne osnove.

3.3.1 Prihodki v davčnem obračunu

Prihodki v davčnem obračunu se povečajo ali zmanjšajo na osnovi določil, ki izhajajo iz ZDDPO. Davčni zavezanci, ki so oproščeni plačila davka od nepridobitne dejavnosti, če so ustanovljeni za opravljanje take dejavnosti, teh prihodkov ne bodo vključili v davčno priznane prihodke. Prihodki se lahko zmanjšajo tudi za odpravo in porabo že obdavčenih rezervacij ter za prihodke od udeležbe na dobičku. Ti prihodki se nanašajo na prejete dividende, če so izpolnjeni pogoji iz 18.člena ZDDPO in 2.člena pravilnika o izvajanju tega zakona. Izvzamejo se tudi prihodki na podlagi mednarodnih pogodb o izogibanju dvojnemu obdavčevanju. Nadalje se prihodki povečajo zaradi transfernih cen med povezanimi osebami in povezanimi osebami rezidenti. Če podjetja poslujejo med povezanimi osebami, potem prihaja do transfernih cen. Prihodki se povečajo tedaj, ko so cene za obračunane storitve oziroma proizvode, ki se uporabljajo med povezanimi osebami, nižje od primerljivih tržnih cen. Zakon narekuje, da prihodkov ni potrebno povečevati, ko gre za razmerje med dvema rezidentoma, saj je v tem primeru povečanje davčne osnove pri enem rezidentu enako zmanjšanju davčne osnove pri drugem rezidentu, kar posledično ne bi povzročilo znižanja celotnega davčnega učinka. Do tega pride tedaj, ko je npr. kupec oproščen plačevanja davka ali pa plačuje davek po nižji stopnji od 25%. Do znižanja celotnega davčnega učinka pride tudi v primeru, če ima npr. kupec davčno izgubo. Izguba bo zaradi manjših odhodkov manjša in tudi skupna davčna osnova in iz nje izhajajoči davčni učinek bosta manjša. Še

v enem primeru pride do znižanja skupnega davčnega učinka, in sicer tedaj, ko izkoriščamo davčne olajšave. Če se med rezidentoma uporabljajo nižje transferne cene in bo zaradi tega imel kupec nižje odhodke, bo imel večjo davčno osnovo in bo lahko izkoriščal več davčnih olajšav, s tem pa bo skupni davčni učinek manjši.

Prihodki se povečujejo tudi zaradi obresti na dana posojila med povezanimi osebami. Če je pogodbeno obrestna mera za posojila med povezanimi osebami nižja od zadnje objavljene priznane obrestne mere, mora posojilodajalec povečati prihodke za to razliko.

Prihodki se povečujejo tudi zaradi oblikovanja rezervacij na račun dolgoročno odloženih prihodkov ter zaradi odprave nepotrebnih rezervacij, ki so bile oblikovane v prejšnjih letih; tu mislimo predvsem na oblikovanje dolgoročnih rezervacij, ki so bile v celoti priznane kot odhodek v davčnem obračunu, kasneje pa so postale nepotrebne.

3.3.2 Odhodki v davčnem obračunu

ZDDPO-1 v 20.členu pravi, da se za ugotavljanje dobička priznajo odhodki, potrebni za pridobitev prihodkov, ki so obdavčeni po tem zakonu. Odhodki, ki nimajo narave odhodkov, določenih v 1. točki 20.člena, se ne priznajo in se izvzamejo iz davčno priznanih odhodkov ter posledično povečujejo davčno osnovo. Med te odhodke spadajo odhodki, ki:

- niso neposreden pogoj za opravljanje dejavnosti,
- imajo značaj privatnosti,
- niso skladni z običajno poslovno prakso.

Ne priznajo se tudi sledeči odhodki: naložbe za pridobitev in izboljšanje zemljišča, pridobitev, izboljšanje, obnova in rekonstrukcija osnovnih sredstev, odhodki za delitev dobička, zlasti za dividende, rezerve iz dobička, nagrade upravi in članom nadzornega sveta, ki imajo naravo udeležbe v dobičku. Odhodki za pokrivanje izgub iz preteklih let ali za rezervacije možnih izgub, stroški, ki se nanašajo na privatno življenje in zabavo lastnikov in povezanih oseb, drugih oseb, bonitete zaposlenim, stroški izterjave davkov in drugih dajatev, plačane kazni, davki, ki jih je plačal družbenik kot fizična oseba, davki po tem zakonu, DDV, obresti od nepravčasno plačanih davkov in prispevkov, podkupnine, donacije.

Med nepriznane odhodke spadajo tudi bonitete zaposlenim, pod katerimi so mišljeni predvsem sledeči odhodki:

- premije za dodatno pokojninsko zavarovanje in druga zavarovanja,
- dani, subvencionirani ali s popustom prodani proizvodi,
- počitniške in druge nastanitve, ki niso povezane z delom,
- članarine združenjem (razen če delodajalec ne more biti član),

- članarine in drugi stroški za zabavo in oddih,
- druge ugodnosti (parkirišče, službene obleke, razen uniform).

Nekateri odhodki se samo delno priznajo. Med te spadajo predvsem stroški reprezentance in stroški nadzornega sveta, ki se priznajo v višini 50%.

Rezervacije niso davčno priznane, razen izjem, ki veljajo za banke in zavarovalnice.

Odhodki prevrednotenja niso davčno priznani, razen odhodkov, ki so posledica spremembe valutnega tečaja. Drugi prevrednotovalni prihodki se priznavajo šele pri odtujitvi. V primeru, da moramo oslabiti neko osnovno sredstvo, nastanejo odhodki prevrednotenja iz naslova oslabitve. Ker v tem letu osnovnega sredstva nismo prodali, se prevrednotovalni odhodki ne priznajo in se izločijo iz davčno priznanih odhodkov. Če to isto osnovno sredstvo čez dve leti prodamo, bomo tedaj uveljavljali prevrednotovalne odhodke in tako zmanjšali davčno osnovo. V glavni knjigi bomo v letu nastanka prevrednotovalnih odhodkov izkazovali terjatev do države za odloženi davek, ki pa ga bomo uveljavljali v letu, ko bomo osnovno sredstvo prodali.

Zakon narekuje tudi pogojno priznane odhodke. Med te spadajo odpisi terjatev, ki se lahko uveljavljajo če:

- je bil znesek terjatve že vključen v prihodke,
- je terjatev v poslovnih knjigah izbrisana,
- so bila opravljena vsa razumna dejanja za dosego poplačila dolga.

Med pogojno priznane odhodke spadajo tudi odhodki prodanih zalog, obresti od presežka posojil, amortizacija, plače in povračila v zvezi z delom ter izguba.

Odhodki za porabljene oziroma prodane zaloge se priznajo skladno z izbrano metodo vrednotenja, ki pa jo moramo dosledno upoštevati in ne spreminjati najmanj 5 let.

Obresti od presežka posojil se ne priznajo, če je posojilo prejeta od lastnika z deležem nad 25% in posojilo znaša več kot 4x deleža družbenika v davčnem obdobju. Strošek amortizacije se prizna, če je obračunana po najvišjih letnih amortizacijskih stopnjah, ki jih predpisuje zakon, če se obračunava po metodi enakomernega časovnega amortiziranja in če se obračunava posamično. Tabela 3.1 prikazuje najvišje davčno priznane amortizacijske stopnje po skupinah.

Tabela 3.1 Najvišje amortizacijske stopnje

Amortizacijska skupina	Najvišje letne amortizacijske stopnje (%)
Gradbeni objekti	5
Oprema, vozila(razen os.vozil), mehanizacija	25
Osebni avtomobili	12,5
Računalniki in računalniška oprema	50
Večletni nasadi	10
Osnovna čreda	20
Druga vlaganja	10
Dobro ime	10

Vir: Zakon o davku od dohodka pravnih oseb ZDDPO-1.30.4.2004. Ljubljana.

Plače in povračila v zvezi z delom se priznavajo skladno s kolektivnima pogodbama na ravni države in skladno s pogodbami oziroma ustreznim zakonom za delavce s posebnimi pooblastili (poslovodstvo, prokuristi...). Po 1.1.2006 pa te določbe ne veljajo več in se plače in nadomestila plač priznajo skladno z obračunanimi na podlagi pogodb o zaposlitvi in individualnih pogodb. Povračila in izplačila stroškov, kot so regres za letni dopust, odpravnine, solidarnostne pomoči, dnevnic kot povračilo prehrane, stroški prevoza in povračila prenočišča, se priznajo vse do višine, ki jo določi Vlada RS.

Izgubo v davčnem obdobju lahko zavezanec pokriva z zmanjšanjem davčne osnove v naslednjih sedmih davčnih obdobjih, pri čemer mora pokrivati najprej starejše izgube. V primeru spremembe lastništva za več kot 25% pa pretekla in tekoča izguba nista več predmet pokrivanja.

Vpliv transfernih cen na velikost davčnega dobička smo že omenili pri prihodkih. Tudi pri odhodkih pride do zmanjšanja odhodkov, če se med povezanimi osebami obračunavajo cene, ki so višje od primerljivih tržnih cen.

3.3.3 Povečanja oziroma zmanjšanja davčne osnove

Davčna osnova se povečuje za odhodke, ki jih ZDDPO ne priznava in ki smo jih že omenili v prejšnjem poglavju, zmanjšuje pa se zaradi izvzemanja prihodkov, ki jih navaja ZDDPO-1 in ki smo jih že omenili v poglavju prihodki v davčnem obračunu.

3.4 Davčne olajšave

Davčna osnova se spreminja tudi zaradi uveljavljanja sledečih davčnih olajšav:

- investiranje v opremo, razen v osebna vozila ter razen v pohišstvo in pisarniško opremo brez računalniške opreme ter v neopredmetena osnovna sredstva,
- olajšava za zaposlovanje,
- olajšava za dodatno pokojninsko zavarovanje,
- olajšava za donacije.

Olajšava za investiranje se lahko uveljavlja v višini 10% vložene zneska v opremo, razen v osebna vozila ter razen v pohištvo in pisarniško opremo brez računalniške opreme in neopredmetena osnovna sredstva. Zakon daje možnost izkoriščanja dodatne davčne olajšave v višini 10% investiranega zneska za opremo R&R. Za leto 2005 veljajo prehodne določbe in je posledično možno uveljavljati 20% splošne olajšave plus 20% dodatne olajšave. Davčno olajšavo za investiranje lahko uveljavljamo, če so investicije izvedene na ozemlju RS in če bodo osnovna sredstva najmanj tri leta ostala v RS. Neizkoriščeno davčno olajšavo lahko uveljavljamo tudi v naslednjih petih letih.

Olajšavo za zaposlovanje lahko uveljavljamo, če zaposlimo za nedoločen čas in najmanj za dve leti pripravnika ali drugega delavca, ki prvič sklene delovno razmerje, ali pa delavca, ki je bil pred sklenitvijo pogodbe o zaposlitvi najmanj 12 mesecev prijavljen pri Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje. Višina davčne olajšave znaša 30% plač te osebe za prvih 12 mesecev zaposlitve teh oseb, vendar največ v višini davčne osnove. Tudi v primeru zaposlovanja invalidnih oseb je davčni zavezanec upravičen do izkoriščanja davčnih olajšav in ima možnost uveljavljanja davčne olajšave v višini 50% plač te osebe, če pa zaposluje invalidno osebo s 100% telesno okvaro, mu pripada davčna olajšava v višini 70% plač te osebe.

Olajšavo za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje lahko uveljavlja zavezanec, ki financira pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja in ki plačuje premije dodatnega pokojninskega zavarovanja izvajalcu pokojninskega načrta s sedežem v Sloveniji ali v državi članici EU po pokojninskem načrtu, ki je odobren in vpisan v poseben register v skladu s predpisi, ki urejajo prostovoljno dodatno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, vendar največ do zneska, ki je enak 24% obveznih prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za delojemalca.

Davčni zavezanec lahko uveljavlja tudi olajšavo za donacije oziroma za znesek izplačil v denarju in v naravi za humanitarne, invalidske, dobrodelne, znanstvene, vzgojno izobraževalne, športne, kulturne, ekološke in religiozne namene, vendar pa le za izplačila rezidentom Slovenije, ki so po posebnih predpisih ustanovljeni za opravljanje navedenih dejavnosti in največ do zneska 0,3% obdavčenega prihodka davčnega obdobja zavezanca.

Kot davčno olajšavo lahko uveljavljamo izplačila v denarju in naravi političnim strankam in reprezentativnim sindikatom, vendar največ do zneska, ki je enak trikratni povprečni mesečni plači na zaposlenega pri zavezancu.

3.5 Davčna stopnja

Davek se plačuje po stopnji 25% od davčne osnove. Izjema velja le za investicijske sklade, pokojninske sklade in zavarovalnice.

Investicijski skladi plačujejo davek v davčnem obdobju po stopnji 0% od davčne osnove, če do 30. novembra tega obdobja razdelijo najmanj 90% poslovnega dobička prejšnjega davčnega obdobja.

Pokojninski skladi, ustanovljeni po zakonu, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje, plačujejo davek po stopnji 0% od davčne osnove.

Zavarovalnice, ki izvajajo pokojninski načrt v skladu z zakonom o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, plačujejo od te dejavnosti davek po stopnji 0% od davčne osnove.

3.6 Obračunavanje in plačevanje davka

Davek od dohodka pravnih oseb se glede na način ugotavljanja in plačevanja davčne obveznosti uvršča med obvezne dajatve, za katere velja načelo samoobdavčitve. To pomeni, da je davčni zavezanec dolžan sam sestaviti in predložiti davčni obračun in izpolniti obveznost, ki jo ugotovi v davčnem obračunu.

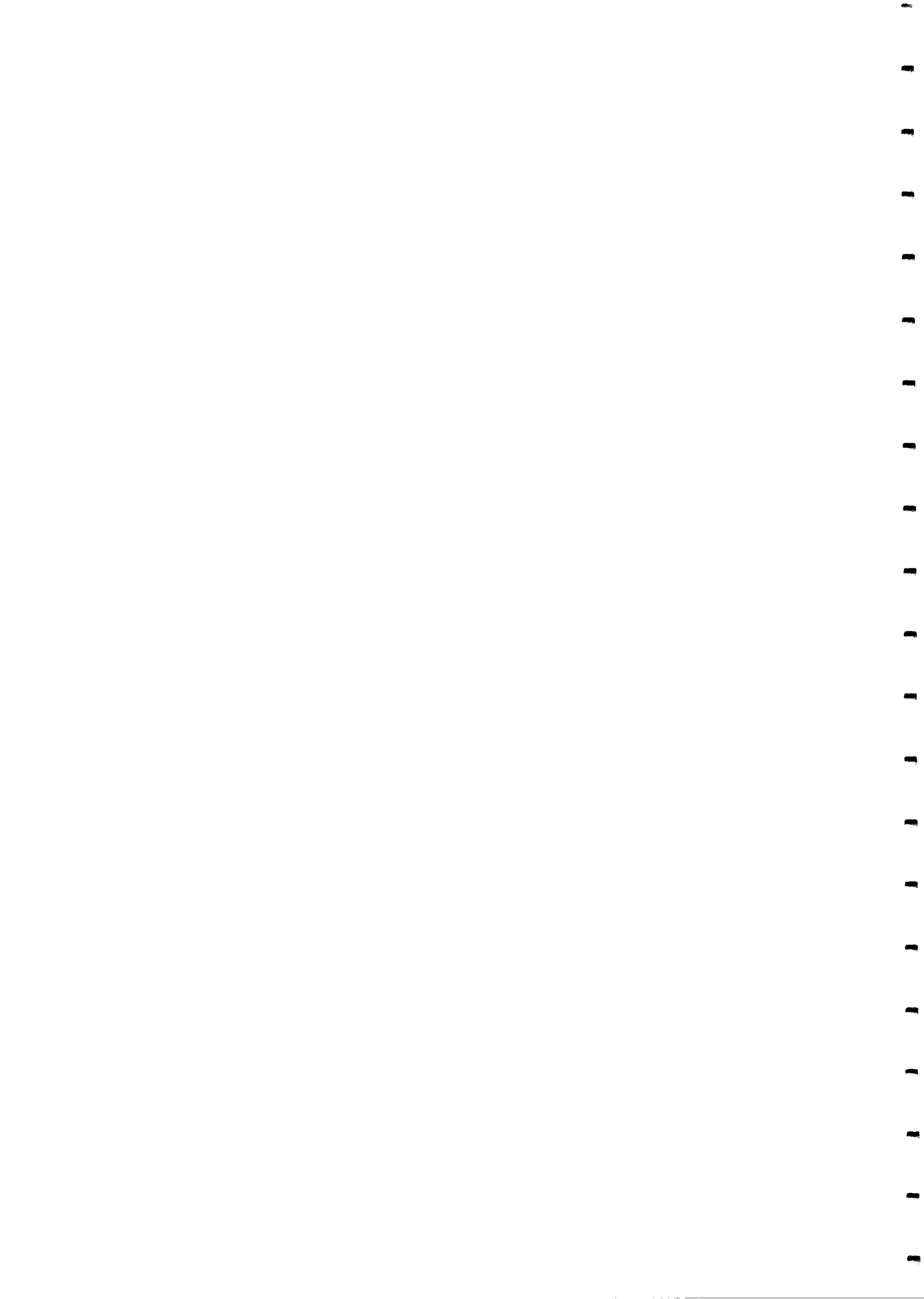
Če davčni zavezanec v davčnem obračunu ugotovi obveznost za doplačilo davka, mora razliko med plačanimi akontacijami med letom in obračunanim davkom plačati v roku 30 dni od datuma predložitve davčnega obračuna. Davčni obračun pa mora predložiti najmanj do 31. marca tekočega leta za preteklo leto.

Če pa davčni zavezanec ugotovi v davčnem obračunu preplačilo davka, lahko zahteva vračilo preplačila ob predložitvi davčnega obračuna. Davčni organ vrne preplačani davek v 30 dneh po prejemu zahtevka za vračilo.

Med letom davčni zavezanec plačuje akontacije davka, in sicer sorazmerno z višino davčne osnove po zadnjem obračunu davka v mesečnih ali trimesečnih obrokih. Če je letna obveznost za plačilo davka manjša od 100.000 SIT, plačuje v trimesečnih obrokih, sicer pa v mesečnih obrokih.

Razliko v višini akontacije, ki nastane zaradi spremembe davčne osnove na podlagi novega obračuna, mora zavezanec za že dospele obroke akontacije plačati pri prvem naslednjem obroku akontacije. Preostali obroki akontacije, ki bodo dospeli v plačilo do konca leta, pa se sorazmerno povečajo oziroma zmanjšajo, če je višina akontacije na podlagi novega obračuna večja oziroma manjša.

Zavezanec, ki prične s poslovanjem, mora sam izračunati akontacijo davka, in sicer na podlagi predvidevanj o poslovanju. Ob tem mora izpolniti obračun z vsemi predvidenimi podatki, kot npr. višino akontacij in število obrokov, ter jih oddati pristojnemu davčnemu organu skupaj z vlogo za vpis v davčni register.

4 OPTIMIRANJE DAVČNIH OBVEZNOSTI

Osnovni, oziroma najvišji cilj obstoja podjetja je doseganje dobička. Zato moramo stremeti k temu, da ostane čim večji del dobička v podjetju, to pa dosežemo z optimiranjem davčnih obveznosti. Če se želimo posluževati optimiranja, moramo zelo dobro poznati zakonodajo, sicer pride lahko do prekrškov, ki lahko stanejo celo več kot plačilo davka, ki smo se mu izognili. Dolgoročni vidik davčnega optimiranja je bogatitev gospodarskega subjekta in šele nato lastnikov kapitala, medtem ko je kratkoročni vidik optimiranja v prvi vrsti bogatitev lastnikov kapitala.

4.1 Splošno o optimiranju davčnih obveznosti

Cilj optimiranja davčnih obveznosti je dodatno ustvarjanje dobička in /ali ohranjanje dobička. S skupnim imenovalcem bi lahko govorili kar o maksimizaciji dobička. Glede na osnovni cilj optimiranja davčnih obveznosti lahko zasledimo še več posamičnih, vzporednih ciljev optimiranja davčnih obveznosti gospodarskih subjektov:

- pravilno, zakonito in pravočasno plačevanje davčnih obveznosti,
- izvajanje davčnih izogibov,
- zagotavljanje in povečevanje likvidnosti.
- racionalizacija zasledovanja osnovnega podjetniškega cilja v smeri nekonfliktnosti z drugimi cilji (konflikt med maksimizacijo dobička nosilcev kapitala s cilji zaposlenih...).

Zasledovanje ciljev optimiranja davčnih obveznosti je vsekakor dinamičen, večplasten proces. (Špes 2002, 9)

Pravilno, zakonito in pravočasno plačevanje davkov je zelo pomembno načelo, ki ga je potrebno upoštevati pri optimiranju davčnih obveznosti, saj se s tem izognemo dodatnemu plačilu ustreznega davka. Nepravilno in nezakonito plačevanje davčnih obveznosti ima za posledico zmanjšanje likvidnosti, kajti davčni organi nam lahko z odločbo odmerijo plačilo dodatnega davka z zakonitimi zamudnimi obrestmi, poleg tega pa lahko temu sledi tudi predpisana kazen.

Da bi se davčni zavezanec izognil plačilu davka, se poslužuje zakonitih in nezakonitih dejanj, med katera spadajo:

- Utaja davka, pri kateri davčni zavezanec davčnim ali drugim organom posreduje nepravilne ali nepopolne podatke in se tako izogne plačilu davka.
- Izognitev davka pomeni, da davčni zavezanec uporabi zakonite metode, da se izogne plačilu davka, kot npr. izraba davčnih olajšav, zmanjšanje davčne obveznosti s spremembo dejavnosti, kraja prebivanja oziroma sedeža davčnega

zavezanca ali s posrednim zmanjšanjem davčne obveznosti, sprememba statusa davčnega zavezanca, pripojitev, spojitve, sprememba pravne oblike in drugo.

- Zaobidenje davka je zakonsko dopustno dejanje, ni davčno kaznivo, vendar nasprotuje smislu davčnih zakonov in če davčni organ dokaže zaobidenje davka, je zavezanec obdavčen, kot da tega ne bi bilo, plačati mora davek, ne pa tudi kazni.
- Z optimiranjem povečujemo tudi likvidnost v podjetju, saj z zmanjševanjem davčne obveznosti zmanjšujemo tudi potrebna denarna sredstva za poravnavo le te in višek denarnih sredstev lahko investiramo in tako ustvarjamo dodaten dobiček. Za zagotavljanje likvidnosti v podjetju je pomemben tudi rok plačila davčnih obveznosti. Čim daljši je rok plačila, tem lažje si podjetje zagotovi likvidna sredstva.
- V gospodarskih družbah zasledujemo več različnih ciljev, ki se včasih med seboj razlikujejo. Npr. lastniki kapitala želijo imeti čim manjše stroške, da bi bil donos kapitala čim večji, zato stremijo k zmanjšanju plač in drugih stroškov, zaposleni pa seveda želijo delati za primerne plače, tako si interesi različnih skupin v podjetjih včasih nasprotujejo. Pri optimiranju si moramo postavljati dolgoročne cilje, saj bomo le tako lahko učinkovito premagovali konflikte med različnimi skupinami v podjetju in tako prispevali k večji produktivnosti vseh skupin v podjetju, kar posledično pripelje do doseganja večjih dobičkov.

Kot navaja Špes (2002, 24), na optimiranje davčnih obveznosti vplivajo mikro in makro ekonomski pogoji. Med makroekonomske pogoje uvrščamo:

- višino davčnih obremenitev,
- višino davčnih olajšav,
- urejenost pravne države,
- razvitost davčnega svetovanja.

Za financiranje javne porabe potrebuje vsaka država javnofinančne prihodke. Te si zagotovi s pobiranjem taks, prispevkov in davkov oziroma z eno besedo dajatev. Višina davčnih obremenitev se od države do države razlikuje. Ker je danes zaradi globalizacije postal tudi kapital mobilni, se seli v države z ugodnejšo davčno politiko. Skrajni primer je selitev podjetij v davčne oaze.

Vse bolj kruta davčna politika v svetu včasih sili podjetja in posameznike, da svoje podjetje preusmerijo preko offshore podjetij v davčne oaze. Offshore podjetje je posebna oblika pravne osebe, registrirana v eni od davčnih oaz, ki z ustreznimi zakonodajo uporabniku omogočijo privilegiran davčni položaj. Tak davčni status lahko pomeni delno ali popolno oprostitvev plačila davkov, odvisno od davčne oaze in načina registracije podjetja. Sicer pa lahko »offshore« opredelimo kot

prilagodljivo poslovno orodje, ki omogoča doseganje različnih poslovnih ciljev po zakoniti poti, tako da lahko uporabnik offshore podjetja delno ali v celoti organizira poslovanje in ustvari premoženje zunaj visoko obdavčenega območja (Crmomarkovič 2002, 18).

Višina davčnih olajšav je pomemben dejavnik pri optimiranju davčnih obveznosti. Tudi visoke davčne olajšave v določeni državi lahko pritegnejo tuj kapital. S politiko davčnih olajšav država lahko pospešuje investicije v gospodarstvu, vpliva lahko na nastanek novih podjetij, če jim na primer v prvih dveh letih poslovanja omogoča dodatne davčne olajšave. Pospešuje lahko razvoj gospodarstva v manj razvitih regijah, tako da delujoča podjetja v teh regijah lahko uveljavljajo dodatno znižanje davčne osnove. Z davčnimi olajšavami za nakup ekološke opreme pa država tudi vpliva na povečano skrb za ohranjanje čistega okolja.

Urejenost pravne države je izredno pomemben dejavnik pri optimiranju davčnih obveznosti. Slovenija ima prav na tem področju veliko luknjo in pravi nered, saj se zakoni neprestano spreminjajo, podzakonski akti niso usklajeni z zakonskimi akti, davčni organi si lastijo pravico lastnega tolmačenja zakonodaje, ki pa je po prepričanju davkoplačevalcev velikokrat v nasprotju z veljavnimi zakoni. Vse skupaj pa otežuje še počasno delovanje slovenskih sodišč. To je eden najpomembnejših dejavnikov, ki odvrta tuje investitorje

Eden bistvenih pogojev za optimiranje davčnih obveznosti je tudi razvitost davčnega svetovanja, tako na državni ravni kot tudi v okviru samega gospodarskega subjekta.

Davčno svetovanje je strokovno svetovanje v davčnih zadevah in drugih stvareh glede obveznih dajatev in pravic posameznikov, pravnih in drugih oseb. Obsega lahko tudi vodenje poslovnih knjig in dokumentacije za davčne potrebe strank, sestavljanje davčnih napovedi in obračunov, ki so pomembni za odmero oziroma plačilo davka, zastopanje strank v davčnih zadevah ter dajanje strokovnih mnenj in nasvetov. Davčno svetovanje ima svojo pravno podlago ZDAVP (Ur.L.RS, št.18/96 in spremembe), kjer je določeno, da lahko stranko v davčnih postopkih zastopa posebej za to strokovno usposobljena oseba, davčni svetovalec. Dejavnost davčnega svetovanja v Sloveniji je šele v začetni fazi razvoja, tako v praksi kot tudi v pravno formalni urejenosti. V postopkih izvajanja materialnih davčnih zakonov glede korektnosti in pravilnosti izpolnjevanja davčnih obveznosti in informacije o delovanju davčnega sistema nudi strokovno pomoč davčnim zavezancem v celoti davčna služba. Zaradi zmanjševanja proračuna in zahtev po večji učinkovitosti davčne uprave ter ravnotežju davčnih svetovalcev med njihovo lojalnostjo do države in do njihovih strank je smiselno urejevanje področja davčnega svetovanja (Kovač 2000, 12-13).

Med mikroekonomske pogoje za optimiranje davčnih obveznosti uvrščamo :

- organiziranost poslovnih funkcij in kadrovske strukturo zaposlenih v gospodarskem subjektu,
- kapitalsko povezanost gospodarskih subjektov,
- strukturo davčnih obveznosti gospodarskega subjekta,
- zahteve, želje in cilje lastnikov kapitala,
- zahteve, želje in cilje zaposlenih tudi managementa,
- urejenost poslovanja gospodarskega subjekta.

(Špes 2002, 44).

Optimiranje davčnih obveznosti v podjetju se ne nanaša samo na računovodstvo, ampak zadeva vse poslovne funkcije in vse zaposlene v gospodarskem subjektu. V Sloveniji se največje napake pri zagotavljanju optimiranja davčnih obveznosti pojavljajo zaradi slabe porazdelitve odgovornosti za davčne pomanjkljivosti, zaradi prevajanja večine odgovornosti na računovodstvo in premajhnega poudarka na kvalitetnem davčnem izobraževanju. Največ davčnih napak pa je storjenih zaradi neznanja in samovolje zaposlenih v komercialnih oddelkih.

Tudi kapitalske povezave gospodarskih subjektov imajo pomemben vpliv na optimiranje davčnih obveznosti; tu mislimo predvsem na holding družbe, kjer morajo podjetje mati in hčerinske družbe poslovati kot enovita družba, če želijo maksimalno optimirati dobiček.

Struktura davčnih obveznosti je odvisna od izbrane dejavnosti, od tega, ali je dejavnost delovno ali kapitalno intenzivna, od uspešnosti in kraja izvajanja opravljanja prometa blaga in storitev.

Zahteve, želje in cilji lastnikov kapitala so pomemben dejavnik na področju davčnega optimiranja. Lastniki so razpeti med željo po čim večjih donosih kapitala in na drugi strani obveznostjo za plačilo davkov. Iz prakse izhaja, da je pri manjšem številu lastnikov manjši pritisk na izvajanje davčnega optimiranja.

Zahteve, želje in cilji zaposlenih so ponavadi v nasprotju z željami in zahtevami lastnikov, ki želijo čim manjše stroške in čim večji donos kapitala, zaposleni pa želijo solidne plače. Kljub vsemu obstaja stična točka med lastniki in zaposlenimi, ker zaposleni želijo ohranjati socialno varnost, lastniki pa želijo dosežati dobiček. Zato je potrebno sprejemati kompromise na eni in na drugi strani.

Urejenost poslovanja gospodarskega subjekta je najpomembnejši mikroekonomski pogoj za ustvarjanje maksimalnega dobička in mora zasledovati sledeče cilje: izvajanje samo dovoljenih dejavnosti, zagotavljanje ustrezne knjigovodske evidence, opredelitev poslovnih, finančnih in davčnih ciljev, preudarno sklepanje poslov (pred sklenitvijo posla je potrebno zbrati dovolj informacij o kupcu, npr. o njegovi plačilni

sposobnosti...), ločevanje privatnih stroškov od poslovnih, skrb za pravilno knjigovodsko dokumentacijo o poslovanju, ustvarjanje lastnega znanja o finančnem in davčnem poslovanju, pravočasno plačevanje dajatev, izogibanje goljufij pri davkih in premišljeno poslovanje brez naglice.

4.2 Davčna strategija in davčna politika optimiranja davčnih obveznosti

Strategija optimiranja davčnih obveznosti gospodarskega subjekta pomeni kar najširšo začrtano dolgoročno usmeritev gospodarskega subjekta v doseganje davčnih ciljev:

- pravilno, zakonito obračunavanje in plačevanje davkov,
- ohranjanje dobička in ustvarjanje čim manjše razlike med bruto in neto dobičkom,
- povečevanje dobička.

Na podlagi pripravljene strategije se izbere ustrezna davčna politika za doseganje zastavljenih ciljev gospodarskega subjekta (Špes 2002, 68).

Davčna politika obsega določitev podjetniških ciljev na področju obdavčitve in potrebnih sredstev za njihovo doseg. Pri izvajanju davčne politike je potrebno :

- spoznati izhodiščni položaj v podjetju,
- določiti davčne cilje,
- opredeliti možnosti za doseganje davčnih ciljev in za to potrebna sredstva.

(Milost in Milunovič 2001,105).

Spoznati izhodiščni položaj v podjetju pomeni opredeliti pravno obliko, sedež, dejavnost podjetja, skratka spoznati enkratne odločitve, ki vplivajo na obdavčitev podjetja, hkrati pa je obdavčitev odvisna tudi od ponavljajočih odločitev, kot so prodaja, investiranje, kadrovanje, nabava...

Pomemben del davčne politike je določitev davčnih ciljev. Najvažnejši cilj je maksimiziranje dobička ob upoštevanju zakonskih in ekonomskih omejitev. Pri določanju davčnih ciljev pa moramo upoštevati tudi cilje poslovne politike podjetja, saj so si lahko cilji v medsebojnem nasprotju. Ker je v podjetju zastopanih veliko različnih udeležencev (zaposleni, lastniki, delničarji...), obstaja tudi veliko različnih interesov. Za davčne potrebe bi radi prikazali čim manjši poslovni izid, če pa želimo pritegniti nove vlagatelje, pa to ne bi bilo smiselno in tudi lastniki kapitala ponavadi želijo čim večji dobiček, ker bi v primeru delitve dobička dobili večji delež. Zato je potrebno določiti davčne cilje tako, da zadovoljimo različne interese v podjetju.

V končni fazi pa moramo tudi opredeliti, kakšne so realne možnosti za doseganje postavljenih davčnih ciljev. Pri tem moramo upoštevati vpliv različnih

dejavnikov, kot so: predvidene zavedati, da davčno načrtovanje ne pomeni minimiziranje davčnih obveznosti. To bi pomenilo, da gospodarski subjekti ne ustvarijo dobička in pozitivne davčne osnove, kar pomeni, da ne plačujejo ustreznega davka. Nasprotno; davčno načrtovanje je postopek, v katerem davčno obveznost ustrezno znižamo z uporabo zakonitih metod in sredstev in težimo k doseganju načrtovane uspešnosti in donosnosti. Davčni svetovalci morajo pri davčnem načrtovanju ravnati v skladu z veljavnimi mednarodnimi pogodbami in sporazumi, državnimi zakonodajami in drugimi obligatornimi pravili. V svetu je davčno načrtovanje že dolgo uveljavljeno, v Sloveniji pa se davčni zavezanci šele začenjajo zavedati njegove pomembnosti (Šešok 2000, 35).

Potreba po davčnem načrtovanju se pojavlja predvsem iz naslednjih razlogov:

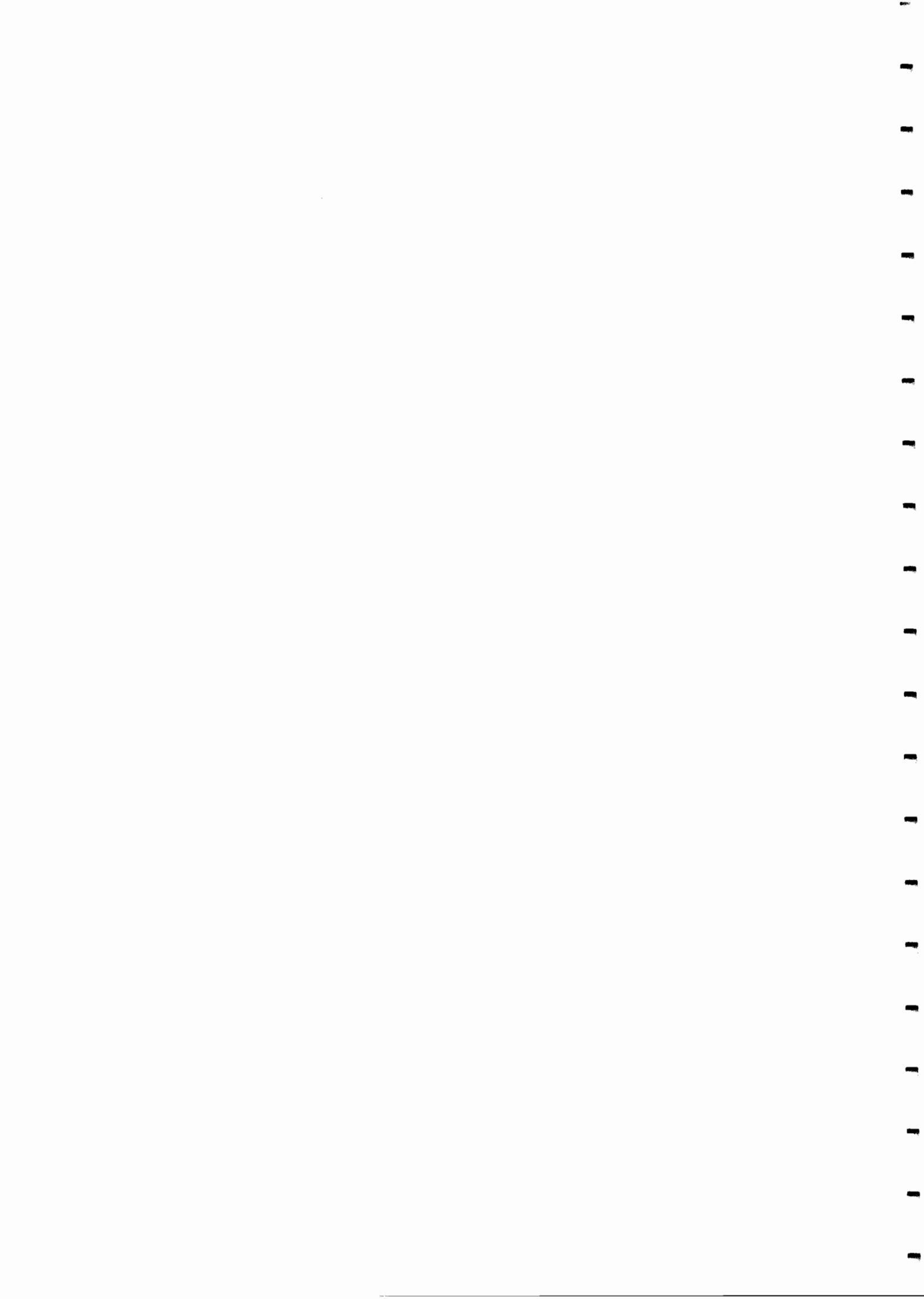
- davčna zakonodaja je zaradi obsežnosti, medsebojnih vplivov, izbire različnih možnosti in tudi hitrih sprememb zelo kompleksna, saj vključuje spremembe davčne stopnje, ocene prihodnje poslovne uspešnosti podjetja in predvidevanja sprememb na področju davčne politike države,
- Davčno načrtovanje v teoriji opredeljujemo kot postopek, v katerem analiziramo poslovanje davčnega zavezanca in na podlagi tako pridobljenih ugotovitev podamo davčno konstrukcijo, ki davčnemu zavezancu omogoča izboljšanje poslovanja in zmanjšanje davčnega bremena.
- Učinke davčne zakonodaje je ob različnih možnostih vrednotenja, upoštevanja različnih olajšav in na ta način tudi različnih ugotovitev davčnih osnov možno preračunati.
- Premalo so poznani – transparentni različni davčni učinki na kratkoročne in dolgoročne poslovne odločitve v podjetju.
- S preudarnim ravnanjem je možno omejiti nepotrebne davčne učinke in se pripraviti na izbirne možnosti, ki so pravno dovoljene.
- Davčne obremenitve so relativno visoke; zlasti je še potrebno proučevanje, kadar imajo na vpliv na naše odločitve davki iz tujine.
- Pomembno je proučevanje davčnih učinkov s časovnega vidika; pri tem je predvsem mišljeno proučevanje z vidika časa izvedbe.
- Z razvojem računalništva so se možnosti za izvajanje davčnega načrtovanja vsekakor povečale, saj je moč zagotoviti baze podatkov, ki so za dobro davčno načrtovanje izredno pomembne.

(Kokotec-Novak, Repovž, in Čoklec 2001, 82).

V praksi se vse pogosteje dogaja, da gospodarski subjekti še vedno uporabljajo pasivni način davčnega načrtovanja. Najpogosteje uporabljen in znan način

modificiranja davčne osnove in posledično optimiranja davčne bilance je zagotovo koriščenje zakonsko priznanih davčnih olajšav.

Pomen in naloga davčnega načrtovanja postaja vse bolj pomembna, saj zagotavljata potrebne informacije za podjetniške odločitve z davčnega vidika v smislu stremljenja po čim manjših davčnih obremenitvah z vidika dolgoročnega maksimiranja dobička ob hkratnem ocenjevanju bodočega razvoja poslovanja in plačilne sposobnosti. (Kuhar 2001, 6-7)

5 POSLOVNA IN DAVČNA BILANCA PODJETJA ARCTUR D.O.O.

Praktični del diplomskega dela sem izdelala na podlagi podatkov podjetja Arctur d.o.o., v katerem sem bila zaposlena kot računovodja sedem let. Osnovna dejavnost podjetja so celovite spletne rešitve, ki zajemajo:

- svetovanje in pomoč naročniku pri določanju ciljev njegove spletne pojavnosti,
- izdelavo vsebinskih, tehničnih in grafičnih zapisov, konceptov, načrtovanje in izvedbo zbirk podatkov, urejevalnikov spletnih vsebin sporočilnih sistemov in drugih gradnikov dinamičnih spletnih informacijskih sistemov.

Ostale dejavnosti so:

- rešitve na področju strojne opreme za podjetja in organizacije, ponudba najprimernejših individualnih rešitev, ter pomoč pri izbiri odgovarjajoče infrastrukture za popolno zadovoljitev potreb organizacij,
- projektiranje strojnih instalacij,
- proizvodnja in prodaja računalnikov ter računalniške opreme.

Arctur d.o.o. je kapitalska družba, ustanovitelj in edini lastnik podjetja je g.Tomi Ilijaš. Podjetje je bilo ustanovljeno leta 1992. V začetku je bila pglavitna dejavnost podjetja računalniški inženiring in proizvodnja računalniške opreme. Leta 1996 prične Arctur z novo dejavnostjo – oblikovanje predstavitenih strani na internetu. Konec poletja 1999 se Arctur pojavi v vseh slovenskih medijih – razlog so pohvale za prenovljene strani Državnega zbora. Leta 2000 se podjetje spopade s čisto novimi področji – na osnovi sistema Lotus Notes nastane spletni sporočilni sistem GIDS, ki doda vladnemu spletišču popolnoma novo razsežnost in vladne strani postanejo najbolj obiskan spletni naslov državne uprave.

V podjetju je trenutno 26 zaposlenih v štirih oddelkih podjetja: WEB oddelek, splošna služba, hardware oddelek, projektiva.

Glavni prihodki podjetja izhajajo iz naslova storitev – oblikovanja spletnih strani, projektov strojnih instalacij in programskega svetovanja. Prihodki iz naslova prodaje proizvodov in blaga predstavljajo iz leta v leto manjši delež v strukturi vseh prihodkov. V nadaljevanju bom analizirala poslovno in davčno bilanco podjetja.

5.1 Analiza poslovne in davčne bilance

V spodnji tabeli 5.1 prikazujemo izkaz poslovnega izida podjetja Arctur d.o.o., ki je bil izdelan na osnovi podatkov iz bruto bilance v obdobju 1.1.2005-31.12.2005.

Tabela 5.1 Izkaz poslovnega izida za obdobje 1.1.2005 - 31.12.2005

IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA za obdobje 1.1.-31.12.05		V 000 sit
A	Čisti prihodki od prodaje	151.900
B	Povečanje vred.zalog in nedokončane proizvodnje	116
C	Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve	231
D	Drugi poslovni prihodki	0
E	Kosmati donos od poslovanja	152.247
F	Poslovni odhodki	146.503
1.	Stroški blaga , materiala in storitev	46.265
2.	Stroški dela	96.788
3.	Odpisi vrednosti	3.450
a)	Amortizacija	2.991
b)	Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih	459
4.	Drugi poslovni odhodki	0
G	Dobiček iz poslovanja	5.744
H	Finančni prihodki	45
1.	Finančni prihodki iz kratkoročnih terjatev (obresti)	45
I	Finančni odhodki	832
1.	Drugi prevrednotovalni finančni odhodki	0
2.	Finančni odhodki za obresti in iz drugih obveznosti	832
I.	Davek iz dobička iz rednega delovanja	0
J	Dobiček iz rednega delovanja	4.957
K	Izredni prihodki	4.332
1.	Subvencije, dotacije in podobni prihodki	4.332
L	Izredni odhodki	0
M	Dobiček zunaj rednega delovanja	4.332
N	Drugi davki	0
O	Celotni dobiček	9.289
P	Davek iz dobička	1.905
R	Čisti dobiček obračunskega obdobja	7.384

Vir: Interna dokumentacija podjetja Arctur d.o.o. 2005. Nova Gorica

Ugotavljanje uspeha je izredno pomembno, saj kaže na delo v gospodarski družbi, omogoča odpravljanje posledic in preprečevanje vzrokov, ki bi vodili v neuspešnost. Uspeh družbe spremljamo preko doseženih rezultatov in izidov, ki pa niso le sama proizvodnja izdelkov in storitev. Šele njihovo priznanje na trgu preko

prodajnih cen omogoča družbi ugotavljati poslovni rezultat kot razliko med prihodki in odhodki. Pozitivna razlika ali dobiček omogoča družbi širjenje poslovanja, negativna razlika ali izguba pa vodi v zmanjševanje poslovanja (Mayr 2000, 83-92).

Sam uspeh poslovanja, izmerjen s poslovnim izidom, še ni merilo uspešnosti poslovanja. Da bi to postal, ga je potrebno v skladu z načelom racionalnosti izmeriti z vlaganji družbe, ki so za to potrebna (Pučko 1996, 95).

Mera uspešnosti gospodarjenja zato sili družbe, da poskušajo doseči čim večji učinek, rezultat ali cilj z danimi sredstvi, oziroma doseči dani rezultat s čim manj sredstvi (Lipičnik, Pučko in Rozman 1991, 9).

Poslovno uspešnost pa lahko ocenjujemo tudi z izidom davčnega izkaza uspeha, ki ga podjetje spozna s pomočjo davčnih pravil. Ta rezultat je mnogo manj izpostavljen politiki bilanciranja, saj so davčna pravila bolj poenotena in dorečena, kakor so pri poslovnem izkazu. Vendar pa podatki o tovrstni poslovni uspešnosti niso dosegljivi zunanjim analitikom, zato jih lahko uporabljajo le notranji.

V tabeli 5.2 prikazujemo obračun davka od dohodkov pravnih oseb podjetja Arctur d.o.o. za leto 2005.

Tabela 5.2 Obrazec za obračun davka od dohodka pravnih oseb za leto 2005

Na osnovi podatkov iz izkaza poslovnega uspeha smo izdelali spodaj prikazani obračun davka od dohodka pravnih oseb za obdobje 1.1.05-31.12.2005.

		Znesek v tolarjih brez stotinov
Zap.št.	Postavka	Znesek
1.	Prihodki ugotovljeni po računovodskih predpisih	156.624.324
2.	Davčno priznani prihodki	156.624.324
3.	Odhodki ugotovljeni po računovodskih predpisih	147.335.211
4.	Popravek odhodkov na raven davčno priznanih odhodkov - zmanjšanje	1.875.672
4.1	Nepriznani odhodki za stroške, ki zadevajo privatno življenje	88.360
4.1.1	Stroški, ki zadevajo privatno življenje drugih oseb	88.360
4.2	Nepriznani odhodki za obresti od nepravočasno plačanih davkov ali drugih dajatev	32.860
4.3	Nepriznani odhodki za donacije	324.221
4.4	Drugi odhodki, ki se ne priznajo v skladu z 20. členom	135.231
4.5	Nepriznani odhodki v višini 50 odstotkov stroškov reprezentance	980.000
4.6	Nepriznani odhodki za druga izplačila v zvezi z zaposlitvijo	315.000
5.	Davčno priznani odhodki	145.459.539
6.	Razlika med davčno priznanimi prihodki in odhodki	11.164.785
7.	Davčna osnova	11.164.785
8.	Zmanjšanje davčne osnove in davčne olajšave	3.543.869
8.1	Olajšava za investirani znesek v opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena dolgoročna sredstva	1.119.648
8.2	Olajšava za zaposlovanje invalidov	2.100.000
8.3	Olajšava za donacije izplačila v humanitarne, dobrodelfne, znanstvene, vzgojno izobraževalne, športne, kulturne in religiozne namene	324.221
9.	Osnova za davek (7. – 8.)	7.620.916
10.	Davek	1.905.229
11.	Davčna obveznost	1.905.229
12.	Vplačane akontacije	1.231.444
13.	Obveznost za doplačilo davka	673.785
14.	Osnova za določitev akontacije davka	7.620.916
15.	Akontacija	1.905.229
16.	Mesečni obrok akontacije	158.769

Vir: Interna dokumentacija podjetja Arctur d.o.o. 2005. Nova Gorica

V obračunu davka od dohodka pravnih oseb v podjetju Arctur d.o.o. so prihodki, ugotovljeni po računovodskih predpisih, enaki davčno priznanim odhodkom. Odhodki pa so zmanjšani za sledeče postavke:

- nepriznani stroški, ki zadevajo privatno življenje v vrednosti 88.360 SIT, se nanašajo na plačilo življenjskega zavarovanja direktorju podjetja,
- nepriznani odhodki za obresti od nepravočasno plačanih davkov ali drugih dajatev se nanašajo na plačilo zamudnih obresti od nepravočasno plačanega davka od dohodka pravnih oseb,
- nepriznani odhodki za donacije so odhodki, nastali iz naslova nakazila sredstev društvu invalidov Nova Gorica,
- druge odhodke, ki se ne priznajo v skladu z 20.členom predstavljajo stroški podizvajalcev, ki izhajajo iz računov, nanašajočih na opravljene storitve v letu 2004, vendar so bili računi prejeti in knjiženi v letu 2005,
- nepriznani odhodki za druga izplačila v zvezi z zaposlitvijo, ki predstavljajo stroške izplačanih regresov za letni dopust nad uredbo vlade o višini povračil stroškov v zvezi z delom in drugih odhodkov, ki se ne vštevajo v davčno osnovo.

Odhodki po davčnem obračunu se zmanjšajo za vse zgoraj navedene davčno nepriznane odhodke in tako pridemo do davčno priznanih odhodkov. Davčno osnovo smo v davčnem obračunu zmanjšali za olajšavo, ki izhaja iz investiranega zneska v opredmetena osnovna in neopredmetena dolgoročna sredstva v višini 1.119.648 SIT. Pri uveljavljanju davčne olajšave za investicije v osnovna sredstva smo se sklicevali na prehodno določbo 80.čl.ZDDPO-1, ki omogoča uveljavljanje 20% olajšave za investicije v opredmetena osnovna sredstva, razen v osebna motorna vozila, in v neopredmetena dolgoročna sredstva ter dodatne 20% davčne olajšave za investicije v opremo, razen v osebna motorna vozila, v pohištvo in v pisarniško opremo brez računalniške opreme, in v neopredmetena dolgoročna sredstva.

Tabela 5.3 prikazuje davčne olajšave iz naslova vlaganj v osnovna sredstva, ki smo jih v podjetju Arctur d.o.o. koristili v davčnem obračunu za leto 2005.

Tabela 5.3 Seznam osnovnih sredstev in pripadajočih olajšav za investicije v osnovna sredstva v letu 2005

Vrsta osnovnega sredstva	Nabavna vrednost osnovnega sredstva
Pohištvo	853.240 SIT
Fax	80.000 SIT
Fotokopirni stroj	215.000 SIT
Skupaj nabavljena os v letu 2005	1.148.240 SIT
% davčne olajšave	20%
Skupaj davčna olajšava	229.648 SIT
Vrsta osnovnega sredstva	Nabavna vrednost osnovnega sredstva
Računalniška oprema	566.000 SIT
Stroji - proizvodnja	1.120.000 SIT
Licenca	539.000 SIT
Skupaj nabavljena os v letu 2005	2.225.000 SIT
% davčne olajšave	40%
Skupaj davčna olajšava	890.000 SIT
Skupaj davčne olajšave za investicije v os v letu 2005	1.119.648 SIT

Vir: Interna dokumentacija podjetja Arctur d.o.o. 2005. Nova Gorica

V podjetju Arctur d.o.o. so uveljavljali tudi davčno olajšavo za del plač zaposlenih invalidov, ki se prizna kot davčna olajšava v skladu s 4. in 5. odstavkom 50. člena ZDDPO-1 in sicer 70 % bruto plač 100% invalida . Primer izračuna te davčne olajšave prikazuje tabela 5.4.

Tabela 5.4 Olajšave po 50.členu ZDDPO-1

Bruto plače izplačane invalidom v 2005	3.000.000 SIT
% davčne olajšave	70 %
Davčna olajšava	2.100.000 SIT

Vir: Interna dokumentacija podjetja Arctur d.o.o. 2005. Nova Gorica

Kot davčno olajšavo smo uveljavljali tudi odhodke za donacije, ki smo jih sprva vzeli iz davčno priznanih odhodkov in jih kasneje uveljavljali kot davčno olajšavo.

Na osnovi poslovne in davčne bilance so v podjetju izdelali primerjavo ekonomskih kategorij in kazalnikov, kot je razvidno iz spodnje tabele 5.5.

Tabela 5.5 Primerjava ekonomskih kategorij in kazalnikov, ki izhajajo iz poslovne in davčne bilance leta 2005 podjetja Arctur d.o.o.

Ekonomska kategorija	Znesek
Bruto dobiček	9.289.113
Davek iz dobička	1.905.229
Čisti dobiček	7.383.884
Donosnost kapitala (celotni kapital 58.000.000 SIT)	12,73 %
Davek / celotni prihodki podjetja	1,22 %

Vir: Interna dokumentacija podjetja Arctur d.o.o. 2005. Nova Gorica

5.2 Optimiranje davčnih obveznosti s ponazoritvijo praktičnih primerov

Davčna bilanca je pomembna z vidika ugotavljanja davčne obveznosti in lahko neugodno vpliva na izkaz poslovnega izida kot rezultat nižje vrednosti neto dobička, ki ima za posledico nižjo stopnjo donosnosti kapitala, donosnosti sredstev in na bilanco stanja kot rezultat nižje vrednosti kapitala. Z optimiranjem davčnih obveznosti pa lahko izboljšamo vrednosti podjetja in njegovega poslovanja.

V nadaljevanju bomo prikazali tri optimizacijske modele za podjetje Arctur d.o.o. Podjetje je na osnovi poslovnega in davčnega izkaza analiziralo poslovanje leta 2005 in izdelalo 3 različice poslovanja, na osnovi katerih so dobili podatke o bruto dobičku, čistem dobičku, davčni obveznosti, stopnji donosnosti kapitala in stopnji DDPO v celotnih prihodkih podjetja. S pomočjo teh analiz se bodo v podjetju odločali o optimizaciji davka od dobička za leto 2006.

5.2.1 Vpliv različnih metod vrednotenja izdelkov in nedokončane proizvodnje na davčno obveznost

Vrednost oblikovanih zalog vpliva tako na finančni izid kot tudi na likvidnost podjetja. V ta namen ima računovodstvo na izbiro več metod vrednotenja zalog. Pri vrednotenju nedokončanih in dokončanih proizvodov ima podjetje možnost prenesti določene stroške neposredno v odhodke v izkazu uspeha (gre za kakovostni vidik zoženega vrednotenja) ali pa jih pripisati posameznemu proizvodu in jih prenesti med odhodke šele tedaj, ko so proizvodi prodani (gre za kakovostni vidik polnega vrednotenja). Dokler proizvodi niso prodani, so ti stroški vsebovani v postavki zaloge v bilanci stanja. Čim več teh stroškov se prenese neposredno v odhodke v izkazu uspeha, tem manjša je vrednost zalog, kar vpliva na dobiček iz poslovanja, na plačilo davčnih obveznosti in čistega dobička (Mramor 1993, 171).

Davčni zavezanec bo izbral ustrezno metodo vrednotenja zalog glede na cikel oziroma vrsto dejavnosti. Izbrano metodo mora dosledno uporabljati najmanj pet let, v

nasprotnem primeru je dolžan v davčnem izkazu obrazložiti razloge za spremembo in prikazati vrednostno spremembo.

Tabela 5.6 prikazuje vpliv spremembe vrednotenja zalog na davčno bilanco podjetja Arctur d.o.o..

Tabela 5.6 Vpliv spremembe metode vrednotenja zalog na davčno bilanco podjetja Arctur d.o.o.

		Znesek v tolarjih brez stotinov
Zap.št.	Postavka	Znesek
1.	Prihodki ugotovljeni po računovodskih predpisih	156.624.324
2.	Davčno priznani prihodki	156.624.324
3.	Odhodki ugotovljeni po računovodskih predpisih	148.435.211
4.	Popravek odhodkov na raven davčno priznanih odhodkov - zmanjšanje	1.875.672
5.	Davčno priznani odhodki	146.559.539
6.	Razlika med davčno priznanimi prihodki in odhodki	10.064.785
7.	Davčna osnova	10.064.785
8.	Zmanjšanje davčne osnove in davčne olajšave	3.543.869
9.	Osnova za davek (7. – 8.)	6.520.916
10.	Davek	1.630.229

Vir: Interna dokumentacija podjetja Arctur d.o.o. 2005. Nova Gorica

Podjetje je prvotno vrednotilo zaloge po proizvajalnih stroških, vendar so ugotovili, da so bile zaloge prevrednotene za 20%. Odločili so se za spremembo vrednotenja po spremenljivih stroških, pri čemer so stalne stroške prenesli direktno v odhodke. Vrednost odhodkov, ugotovljenih po računovodskih standardih, se je povečala za 1.100.000 SIT, posledično se je davčna obveznost zmanjšala na 1.630.229 SIT.

V nadaljevanju tabela 5.7 prikazuje primerjavo ekonomskih kategorij in kazalnikov pri spremembi metode vrednotenja izdelkov v podjetju Arctur d.o.o..

Tabela 5.7 Primerjava ekonomskih kategorij in kazalnikov pri spremembi metod vrednotenja izdelkov

Ekonomska kategorija	Znesek
Bruto dobiček	8.189.113
Davek iz dobička	1.630.229
Čisti dobiček	6.558.884
Donosnost kapitala (celotni kapital 58.000.000 SIT)	11,31 %
Davek / celotni prihodki podjetja	1,04 %

Vir: Interna dokumentacija podjetja Arctur d.o.o. 2005. Nova Gorica

5.2.2 Vpliv sprememb stroškov dela na velikost davčne obveznosti

Med stroške dela spadajo :

- plače, ki pripadajo zaposlenim v kosmatem znesku,
- nadomestila plač, ko ne delajo v kosmatem znesku, ki bremeni podjetje,
- dajatve v naravi, darila, nagrade zaposlencem ter zanje plačani ali njim povrnjeni zneski, ki niso v neposredni zvezi s poslovanjem,
- odpravnine, ki pripadajo zaposlenim, ko prenehajo delati v podjetju.

V podjetju Arctur d.o.o. so se odločili, da bodo ob zmanjšanju števila zaposlenih v WEB oddelku del stroškov dela nadomestili s storitvami zunanjih podizvajalcev, pri čemer bi si občutno zmanjšali stroške dela in povečali dobiček ter donosnost kapitala.

Izračunali so, da prihranijo na letnem nivoju 25% stroškov dela, če prepustijo izvajanje manj zahtevnih opravil podizvajalcem. Stroški dela se zmanjšajo od zneska 96.788 tisoč SIT na 72.591 tisoč SIT, hkrati pa nastanejo stroški storitev podizvajalcev v vrednosti 11.521 tisoč SIT. Ker pa je podjetje v letu 2005 povečalo prihodke od opravljenih storitev glede na prejšnje leto za 33 %, razmišljajo tudi, da bi zaradi dobrih rezultatov poslovanja prispevali k optimizacijskemu modelu na področju povečanja stroškov plač. Tako bi stimulirali obstoječe zaposlene in dolgoročno prispevali k večji realizaciji in rasti podjetja. Plače bi povišali v vrednosti 10 %, tako bi stroški plač po novem znašali 79.850 tisoč SIT.

Tabela 5.8 prikazuje vpliv spremembe stroškov dela na poslovno in davčno bilanco.

Tabela 5.8 Vpliv spremembe stroškov dela na poslovno in davčno bilanco

Poslovna bilanca		
Ekonomska kategorija		Znesek
Bruto dobiček brez stroškov plač		106.077
Novi strošek plač		79.850
Dodatni stroški storitev podizvajalcev		11.521
Bruto dobiček po spremembi		14.706

Davčna bilanca		Znesek v tolarjih brez stotinov
Zap.št.	Postavka	Znesek
1.	Prihodki, ugotovljeni po računovodskih predpisih	156.624.324
2.	Davčno priznani prihodki	156.624.324
3.	Odhodki, ugotovljeni po računovodskih predpisih	141.918.211
4.	Popravek odhodkov na raven davčno priznanih odhodkov - zmanjšanje	1.875.672
5.	Davčno priznani odhodki	140.042.539
6.	Razlika med davčno priznanimi prihodki in odhodki	16.581.785
7.	Davčna osnova	16.581.785
8.	Zmanjšanje davčne osnove in davčne olajšave	3.543.869
9.	Osnova za davek (7. – 8.)	13.037.916
10.	Davek	3.259.479

Vir: Interna dokumentacija podjetja Arctur d.o.o. 2005. Nova Gorica

Iz zgornje tabele sicer vidimo, da se je davčna obveznost povečala, vendar pa se je izboljšala donosnost kapitala in dolgoročno pričakujejo večje dobičke zaradi povišanja plač in stimulacij zaposlenih.

Nadalje tabela 5.9 prikazuje primerjavo ekonomskih kategorij in kazalnikov pri proučevanju vpliva sprememb stroškov dela na poslovno in davčno bilanco podjetja Arctur d.o.o..

Tabela 5.9 Primerjava ekonomskih kategorij in kazalnikov pri spremembi stroškov dela

Ekonomska kategorija	Znesek
Bruto dobiček	14.706.113
Davek iz dobička	3.259.479
Čisti dobiček	11.446.634
Donosnost kapitala (celotni kapital 58.000.000 SIT)	19,74 %
Davek / celotni prihodki podjetja	2,08 %

Vir: Interna dokumentacija podjetja Arctur d.o.o. 2005. Nova Gorica

5.2.3 Vpliv koriščenja davčnih olajšav na velikost davčne obveznosti

Pri tej različici so v podjetju Arctur d.o.o. proučevali vpliv koriščenja dodatnih davčnih olajšav v primeru, da bi nabavili nova osnovna sredstva: posodobili bi računalniško opremo v WEB oddelku v vrednosti 7.000.000 SIT in na osnovi tega koristili dodatno davčno olajšavo v vrednosti 40% nabavne vrednosti, t.j. 2.800.000,00 SIT in tako se davčne olajšave povečajo iz prvotnih 3.543.869 SIT na 6.343.869 SIT. S tem se zmanjša davčna obveznost na 1.205.229 SIT.

Tabela 5.10 prikazuje vpliv koriščenja dodatnih davčnih olajšav iz naslova investiranj v osnovna sredstva na davčno bilanco podjetja Arctur d.o.o.

Tabela 5.10 Vpliv koriščenja davčnih olajšav na davčno bilanco Arctur d.o.o.

Zap.št.	Postavka	Znesek v tolarjih brez stotinov
		Znesek
1.	Prihodki, ugotovljeni po računovodskih predpisih	156.624.324
2.	Davčno priznani prihodki	156.624.324
3.	Odhodki ugotovljeni po računovodskih predpisih	147.335.211
4.	Popravek odhodkov na raven davčno priznanih odhodkov - zmanjšanje	1.875.672
5.	Davčno priznani odhodki	145.459.539
6.	Razlika med davčno priznanimi prihodki in odhodki	11.164.785
7.	Davčna osnova	11.164.785
8.	Zmanjšanje davčne osnove in davčne olajšave	6.343.869
9.	Osnova za davek (7. – 8.)	4.820.916
10.	Davek	1.205.229

Vir: Interna dokumentacija podjetja Arctur d.o.o. 2005. Nova Gorica

Tabela 5.11 nam prikazuje, kako so se spreminjale ekonomske kategorije in kazalniki pri koriščenju dodatnih davčnih olajšav iz naslova investicij v osnovna sredstva v podjetju Arctur d.o.o.

Tabela 5.11 Primerjava ekonomskih kategorij in kazalnikov pri uveljavljanju dodatne davčne olajšave za investicije v osnovna sredstva

Ekonomska kategorija	Znesek
Bruto dobiček	9.289.113
Davek iz dobička	1.205.229
Čisti dobiček	8.083.884
Donosnost kapitala (celotni kapital 58.000.000,00 SIT)	13,94 %
Davek / celotni prihodki podjetja	0,77 %

Vir: Interna dokumentacija podjetja Arctur d.o.o. 2005. Nova Gorica

Na osnovi treh optimizacijskih modelov so izdelali končno primerjavo ekonomskih kategorij in kazalnikov davčne bilance leta 2005 in treh različic. Primerjavo prikazuje spodnja tabela 5.12.

Tabela 5.12 Primerjava ekonomskih kategorij davčne bilance 2005 in treh optimizacijskih modelov

	Bruto dobiček	Davek iz dobička	Čisti dobiček	Donosnost kapitala	Davek/celotni prihodki
Dav. bilanca 05	9.289	1.905	7.384	12,73 %	1,22 %
Model 1	8.189	1.630	6.559	11,31 %	1,04 %
Model 2	14.706	3.259	11.447	19,74 %	2,08 %
Model 3	9.289	1.205	8.084	13,94 %	0,77 %

* Opomba: bruto dobiček, davek iz dobička in čisti dobiček so izraženi v tisoč SIT

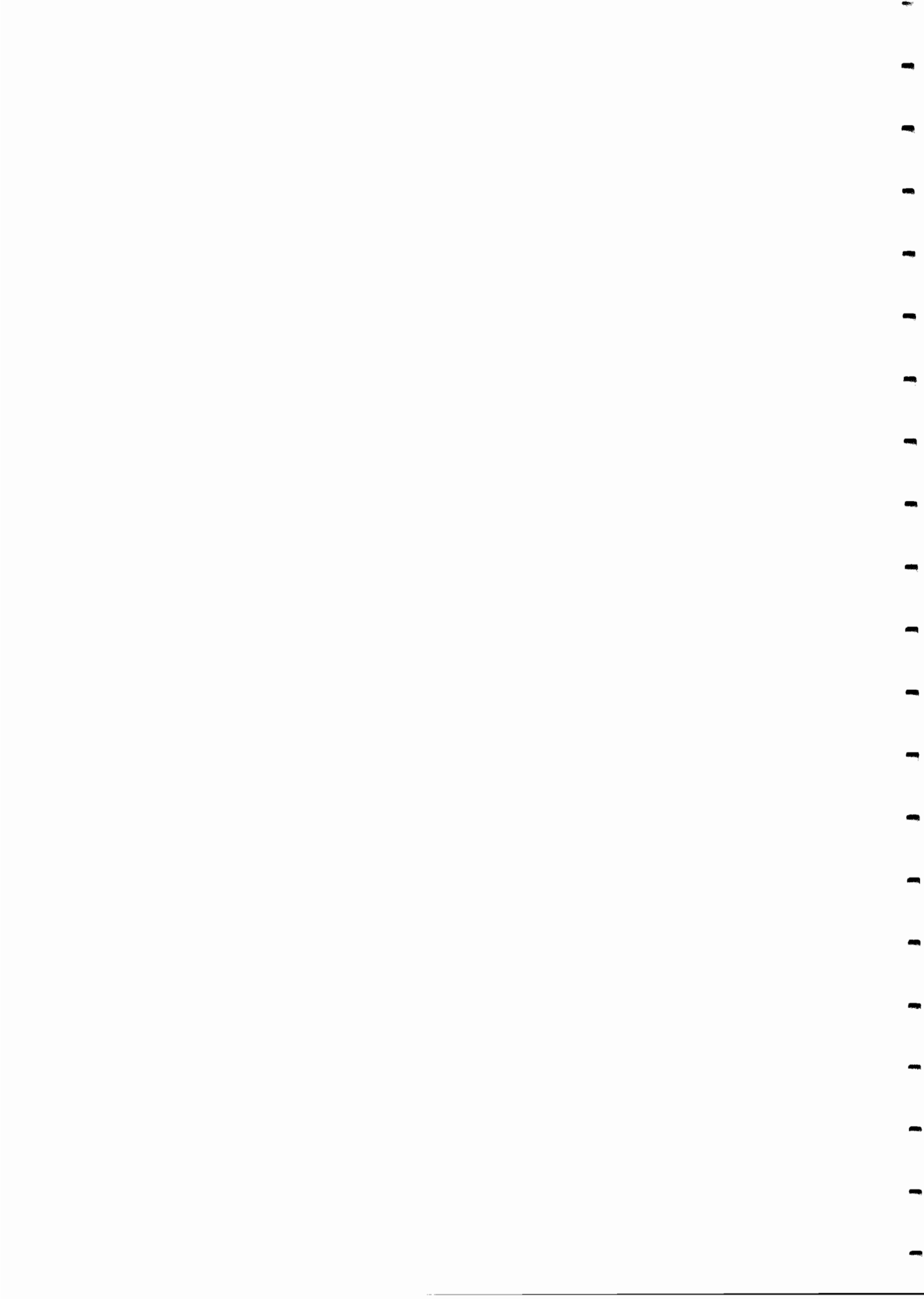
Vir: Interna dokumentacija podjetja Arctur d.o.o. 2005. Nova Gorica

Pri izbiri modela moramo upoštevati, da v podjetju zasledujemo več ciljev, ki so si včasih v nasprotju. Vsekakor je najpomembnejši cilj davčnega optimiranja bogatitev gospodarskega subjekta in šele nato mu sledijo drugi cilji, kot so npr. donosnost kapitala... .

Ob primerjavi optimizacijskih modelov ugotavljamo, da ima podjetje najmanjšo davčno obveznost pri modelu izkoriščanja dodatnih davčnih olajšav, največjo pa pri spremembi vrednosti stroškov plač. Priporočili bi uporabo tretjega modela, saj je tu ob sorazmerno zelo velikem dobičku napram drugim modelom tudi razmerje med davkom in celotnimi prihodki najmanjše in donosnost kapitala zadovoljiva. Izbira tretjega modela vpliva ugodno tudi na likvidnost podjetja v naslednjem letu, saj bodo akontacije davka nizke.

Nabava nove sodobne opreme za WEB oddelek pa omogoča izvajanje bolj kvalitetnih visoko strokovnih storitev, s tem pa podjetje ohranja dobro pozicijo na trgu,

kar mu omogoča rast in razvoj v prihodnosti. S pojavom globalizacije podjetja konkurirajo na svetovnem tržišču, zato je konkurenčnost toliko bolj pomembna za preživetje podjetja.

6 SKLEP

V Sloveniji obstaja precejšnja povezanost med davčnim obračunom in poslovnim obračunom poslovnega izida, saj poslovni izid predstavlja podlago za davčni obračun. S pomočjo davčnih predpisov poslovni obračun prevedemo v davčni obračun.

Splošne okvire za izdelavo davčnega obračuna nam podaja zakon o davku od dohodka pravnih oseb, podrobnejše določbe pa zakonodajalec v veliki meri prepušča računovodski stroki ter dodatnim predpisom in pravilnikom. Ministrstvo za finance oziroma Davčna uprava Republike Slovenije sicer izdajata pojasnila o davčnih problemih in vprašanjih, ki naj bi pripomogla k boljšemu razumevanju davčne zakonodaje, vendar pa kljub vsemu ostaja na področju zakonodaje v zvezi z davkom od dohodka pravnih oseb še veliko nedorečenega in tako smo zavezanci včasih v dilemi in prepuščeni lastni presoji.

V večini podjetij poslovni izid ni enak obdavčljivemu poslovnemu izidu. Razliko med njima omogočajo z zakonom omogočene davčne olajšave in zakonsko določene omejitve. Z optimiranjem davčne obveznosti skušamo maksimizirati dobiček in tako zasledovati najvišji cilj podjetja, ki je praviloma doseganje dobička. Če se želimo posluževati optimiranja, moramo dobro poznati davčno zakonodajo, skrbeti moramo za pravočasno plačevanje davčnih obveznosti in izvajati davčne izogibe.

V podjetjih naj bi imeli izdelano davčno politiko, ki naj bi bila praktično vpeta v vse odločitve v podjetju (naložbe, zaposlovanje, financiranje...). Na podlagi uporabljene strokovne literature pa ugotavljamo, da davčni zavezanci večinoma, razen nekaterih velikih podjetij, nimajo izdelane davčne politike, ki bi omogočila davčno optimiranje in taktiziranje, zato se največkrat poslužujejo le koriščenja davčnih olajšav, ki jih na podlagi izkaza poslovnega izida omogoča davčna zakonodaja.

Zakonsko določene omejitve predstavljajo predvsem davčno nepriznani odhodki ter odhodki, ki se kot davčni odhodki priznavajo le do določene višine odhodkov, izkazanih v izkazu poslovnega izida in doslednost pri uporabi metod vrednotenja gospodarskih kategorij. Podjetja v internih aktih določijo osnovne usmeritve glede kolikostnega in kakovostnega vrednotenja posameznih kategorij. Pri tem lahko izbiramo metodo vrednotenja in posledično vplivamo na poslovni izid podjetja in na višino davčne obveznosti. Na podlagi izbrane metode vrednotenja lahko dosežemo največje davčne učinke pri sledečih gospodarskih kategorijah: zaloge poslovnih učinkov (nedokončani proizvodi, polproizvodi in dokončani proizvodi) ter zaloge surovin in materiala, katerih metode vrednotenja smo podrobno opisali. V primeru spremembe vrednotenja ekonomskih kategorij moramo učinke zaradi spremenjene metode posebej prikazati. Zato se za te spremembe odločamo le v utemeljenih primerih, saj jih v nasprotnem primeru davčni organ lahko opredeli kot davčno nepriznane odhodke.

Tudi višina amortizacijskih stopenj v precejšnji meri vpliva na velikost obdavčljivega dobička. Podjetja uporabljajo večinoma najvišje dopustne davčne stopnje, kar pa ni vedno realno z vidika poslovne politike podjetja.

V diplomski nalogi sem se osredotočila na samo poslovanje v podjetju Arctur d.o.o., ki sem ga prikazala s pomočjo poslovnega in davčnega izkaza za obdobje 1.1.do 31.12.2005. S pomočjo optimizacijskih modelov sem skušala nakazati možnosti za doseganje boljših rezultatov poslovanja in manjših davčnih obveznosti. S primerjavo uporabe različnih optimizacijskih modelov sem prišla do ugotovitve, da bi bilo v letu 2006 priporočljivo investirati v osnovna sredstva in tako izkoristiti dodatne davčne olajšave, ki znižujejo davčno osnovo in prispevajo k ohranitvi dobička v podjetja ter tako pripomorejo k temu, da podjetje razpolaga z lastnimi sredstvi za financiranje novih projektov. Poleg tega je za podjetje zelo pomembno, da investira v novo računalniško opremo, ki omogoča oddelku oblikovanja spletnih strani ohranjati in povečevati kakovost opravljenih storitev ter tako pritegniti nove kupce in konkurirati na svetovnem tržišču. Tudi kazalnik donosnosti kapitala je pri tem modelu v okviru načrtovanega razmerje med davki in prihodki pa je najnižje.

Sicer so tudi rezultati, ki izhajajo iz modela spreminjanja vrednosti zalog proizvodov, zanimivi, vendar pa proizvodi predstavljajo iz leta v leto manjši delež v prihodkih omenjenega podjetja in razvoj podjetja teži k usmeritvi v storitveno dejavnost in k opuščanju proizvodnje izdelkov, tako da sprememba vrednotenja izdelkov dolgoročno izgublja svoj vpliv, zato je tudi nisem izbrala kot predlagano spremembo za izboljšanje poslovanja.

Pri dolgoročnem načrtovanju optimiranja davčnih obveznosti bi vsekakor vključila tudi povečanje plač zaposlenim in vključitev storitev podizvajalcev, saj se naložba v zaposlene obrestuje s povečano produktivnostjo in izboljšanjem kakovosti storitev, kar zagotovo pozitivno vpliva na razvoj podjetja.

LITERATURA

- Filipič, Drago in Mlinarič Franjo. 1999. *Temelji podjetniških financ*. Maribor : Univerza v Mariboru – Ekonomsko poslovna fakulteta.
- Kokotec-Novak, Majda, Leon Repovž, in Stanko Čoklec. 2001. *Davščine in davčno svetovanje*. Maribor : Univerza v Mariboru – Pravna fakulteta.
- Milost, Franko in Vilma Milunovič. 2001. *Obdavčitev podjetij*. Koper : Visoka šola za management.
- Mramor, Dušan. 1993. *Uvod v poslovne finance*. Ljubljana: Gospodarski vestnik
- Kovač, Matjaž. 2000. Pravna ureditev davčnega svetovanja v Republiki Sloveniji glede na predlog zakona o davčnem svetovanju. *Davčno finančna praksa 7-8* : 12-13.
- Lipičnik, Bogdan, Danjel Pučko in Rudi Rozman. 1991. *Ekonomika in organizacija podjetja*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
- Marko, Crnomarkovič, 2002. *Offshore - poslovanje zunaj visoko obdavčenega območja*, *Finance 75/2002* : 18.
- Špes, Damijan. 2002. *Optimiranje davčnih obveznosti*. Skoke: Bilans trade.
- Kuhar, Romana. 2001. Možnosti in usmeritve pri optimiranju davčne bilance pri pravnih osebah. *Davčno finančna praksa 1*, 6-7.
- Mayr, Branko. 2000. *Kako brati računovodske izkaze*. Ljubljana: Novi forum.
- Pučko, Danjel. 1996. *Analiza in načrtovanje poslovanja*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
- Šešok, Klemen. 2000. Davčno načrtovanje v offshore centrih. Kongres slovenskih davčnih svetovalcev. Portorož. Društvo davčnih svetovalcev Slovenije.

VIRI

- Interna dokumentacija podjetja Arctur d.o.o.* 2005. Nova Gorica
- Pravilnik o računovodstvu podjetja Arctur d.o.o.* 2005. Nova Gorica
- Podatki iz bruto bilance podjetja Arctur d.o.o.* 2005. Nova Gorica
- Podatki iz izkaza poslovnega izida in obračuna davka od dobička podjetja Arctur d.o.o.*
- Pravilnik o izvajanju ZDDPO-1.2004. Uradni list RS 49/04.
- Zakon o gospodarskih družbah. 2001. Ljubljana: Državni zbor RS. <http://www.dz-rs.si>.
- Zakon o davku od dohodka pravnih oseb ZDDPO-1.30.4.2004. Ljubljana. Državni zbor RS. <http://www.dz-rs.si>.
- Slovenski računovodski standardi. 2002. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.

